КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхечу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 14 (4495). | ЕРА, 1 февраль, 1968 шу. | Мах 2 кап.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин вань 100 шу дизара накъадолхаш

Грозненски швейни фабрикин чуйнагІйна Ведмархча филиале дуккха болхлой ба пхиллетна пхоа шагІна шера план хенал хьалха кхочушбьеш хьоларш хьалдегаш. Царех цаІ а ю [illegible] Гацаева Марям. Коммунистически къахьегаман ударник яха сийлахь цІе кхаьчна цуьнга.

СУРТА ТІА: [illegible] М. Гацаева. Н. Кобешавидзе сурт.

УКХ ШЕРА КЕРДА ДЕКХАРАШ ТІАЙЙЦАД

Селхан КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политпросвещене ЦІагІа республика партийно-боахама актива собрани хилар.

Собране дакъа лаьцар Дагестанан, Къилбаседа-ХІирий, Черсий-Балкхарой республикашкара баьхача викалаша.

Нохч-ГІалгІай АССР промышленноста, транспорта, гІишлошъеча организацеша, юрта боахамо юбилейни 1967 шера бахча балха итогехи пятилетка кхоалагІча шера планаш социалистически декхараш кхочаш дера чакхъяха езача мероприятех доклад йир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

Цул тІехьагІа доклад ювлаш прениех къамельлаш дир КПСС Грозненски горкома шоллагІча секретара А. Я. Давыдова, «Грознефть» объединене корттерча инженера В. И. Стадникова, КПСС Шаьла райкома секретара А. Д. Абаева, «Грознефтеразведка» объединене корттерча инженера В. В. Сарева, гІишлошъерий профсоюза обкома председатела А. Д. Магомадова, Нохчий-Юрта юртбоахама производственни управлена начальника Ш. Б. Баширова, Грозненски машинхалкъа отделене райпрофсоюза председатела М. Ф. Дымченко, республика кхачан промышленноста министра И. Н. Забалина.

Нохч-ГІалгІай АССР къахьегакхошта 1967 шера кхаьчІданча толамаш даьккъал а лулчаш собрание къамьлаш дир Черсий-Балкхарой АССР министрий Совета председатела заместитела Х. И. Хутуева, Къилбаседа-ХІирий АССР облсовпрофа председатела В. Ф. Хазнова, КПСС Дагестански обкома гІишлой гІуллакхашта йолча отдела заведующе М. Ю. Юсупова.

1968 шера Нохч-ГІалгІай АССР промышленноста, транспорта, гІишлошъечен юртбоахамен болхлой социалистически декхараш магадир собране.

Собране балхах йола отчет «Сердало» газета тІа кехатохаргья.

А. Н. КОСЫГИН КПИ КУЛГАЛХОШЦА ВІАШАГІКХЕТАР

ДЕЛИ, 30 январь. (ТАСС). КПСС ЦК Политбюро член новкъост А. Н. Косыгин Инде Коммунистически парте Къаман совета председателах новкъостах Ш. А. Дангех, Инде Коммунистически парте Къаман совета генеральни секретарах новкъостах Р. Раох, Инде Коммунистически парте Къаман совета центральни секретариата членах новкъостах Т. Адхикарех хийттан.

ВІашагІкхийтточе хана вІашкхь дагабийнаб шишна а сагІан хьашт долча дунен халкъашта юкъерча хьала дешай хьакъехьа а, хІаьта шитта инде-советски пхьана гІуллакхаш деладара дешай хьакъехьа а. Бозаме, новкъосталла чакхдаьллир вІашагІкхетар.

КПСС делегаци Токио яхар

КПСС ЦК-и Японе КП ЦК-и вІашкхий дага а йийнна, бахьа яхар шишна а парте хьашт долаш долча дешай хьакъехьа Токио переговораш чакхъяха.

29 январе Москвера Японе яхà централльнай ораш юкъе бола КПСС делегаци: М. А. Суслов — КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь (делегацена корттерниг), Б. Н. Пономарев — КПСС ЦК секретарь, П. Н. Федосеев — КПСС ЦК член, КПСС ЦК-рча марксизмо-ленинизма Институтна директор, Р. А. Ульяновский — КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча гІуллакхий отдела зав. зам., И. И. Коваленко — КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча гІуллакхий отдела сектора зав.

* * *

ТОКИО, 30 январь. (ТАСС). КПЯ ЦК-ца переговораш дан тахан Токио кхаьчай КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь М. А. Суслов корте йола КПСС делегаци.

НОВКЪОСТ А. ДУБЧЕК МОСКВЕ ХИЛАР

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето веха а вийха, доашача хана доттагІала кхиинтагІа вена Советски Союзе хиннача Чехословаке Коммунистически парте Центральни Комитета хьалхарча секретара А. Дубчека ше Москве йолча хана беседаш хиннай КПСС ЦК Генеральни секретарица Л. И. Брежневцей КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателаца Н. В. Подгорнейцей.

Беседаш йолаш хийцад масса а оагІора советско-чехословакни пхьагІуллакхаш делалар дІахо дегІана кхуиларен хІоаргдарен дешаш, хІаьта шитта дунен халкъашта юкъерча хьалех дунен коммунистически болхлойн болашен хІанаарча хана лоархІамерча дешай хьакъехьа вІашкхий дага а бийннаб.

Беседаш чакхйийннай даттахьарча доттагІала, дагардараш дуццара, доттагІашха вІашкхий кхетам хилара хьале, хІаьта из КПСС-и КПЧ-и юкъе лелаеча гІуллакхий вонала оамалехьа а да.

Новкъоста А. Дубчека сийна КПСС ЦК Политбюро 30 январе Кремле шу оттадаьд. Шун тІа новкъосташа Л. И. Брежневей А. Дубчекея вІашкхий наь тенъебара доттагІала къамаьлаш даьд.

30 январе новкъост А. Дубчек самолетаца Праге ваха. (ТАСС).

Дубне вІашагІйоллаш латт «БЭСМ-6» яхи керди советски электронни вычислительни машин. Цун балха сухаь — секунда миллион операци.

СУРТА ТІА: аьрдехьа — советски промышленносто арахецача кузырькови камерашкара суртеш [illegible] болча [illegible] прибора дуттІабувлаш ба; аьттехьа — «БЭСМ-6» яхача счетни машинага хьожаш ба.

Ю. Туманова сурт. ТАСС фотохроника.

БІАЬСТАН КИЙЧО ЕШ...

Массехк шу да «Самашкинский» совхоза къахьегакхоша алата культураш хьувкъаьра къовсам лоаттІабу.

1967 шера цхьанцайолча юртбоахама культурай хьувкъам планал дакхагІа хилар. Масала, хІара гектара тІара планах 18 мара йоацача 25,6 центнер хьаждІа чуера, шекара свекла 210 центнер, план — 170, гурахьа дІадув кІа — 16,2 центнер, план 15 центнер.

Бакъда, планах боагІачул кІезигагІа чуййцар гурахьа дІабув мукх. ХІара гектара тІа 8,2 центнер мара хилаяр из, цул совгІа 700 гектара тІа хиина берригa мукх бельабь байра. Цудухьа 200 тонн онаш бар тха механизаторашa кхашкара чубоаш мукх.

Укх шера цу тайпара ца хургдолаш агротехнически мероприятеш белгальяьй боахаме. Гуралла дІаюв культураш эггара дикагІйолча хана хІайийнай. Берригa фу 1-ча классах яр.

Шелаьа дика дукхаьъотташ тха зане дика хьувкъарна могайеш ба «Бетта-40» яха мукх. Из ба оаха 1968 шера гурахьа дІабе лаьрхІар.

Ханнаьа а дика а аьхай боахаме еррига эиб. ХІана дІадувча боараме кхоачаль латт совхозе бІаьсти кечча культурай дерригa фу.

Хиш деха лаьттам дукхагІа хургдолаш капитальни планировка яй оаха 298 гектар лаьттаница. Ахкан заманахьа хий делла йоаш болаш кийчдаь даьнад из лаьтта. Дерригa совхозе хиш дехкаш хІанз 400 гектар лаьтта да. ХІанз боахаме вІашагІъехка керда механизировани звеньяш кхашка удобренеш тувсаш а.

Р. ГЕЗУЕВ,

Ачхой-Мартанна районна «Самашкинский» совхоза зоотехник.

СОВХОЗА МАСТЕРСКЕ

Шелал оттадехьа техникана ремонт ергІолча наха хана [illegible] вІашагІехьдахара терке еш хиннай Наурски района «Терский» совхоза кулгалхой.

Мастерскеа доаллаш станокаш а. Делкъа хана таьча пІаухаш за йоаш еааш хилаш ремонтникаш.

Мастерской чухьа Іанарьа йоахал лоаттаю система оттаяй. Массайолча наха хийцна болх хьабе цига йоаш бІайха а.

Моторий ремонтии балхаш агрегатно-узлови хьисане ду укхаза. Моторашт тоадеча наха къахьег из гоназ дика карадерзаьча Нетвачев Андрей, Сухорукое Алексанара, Никифоров Юре. Цар тоабаь дІабенна мотор хана хьалха бодаш моттиг хийсъеннаш.

Перезачий коробкашта ремонт ер Неровный Иван Иванович ва. Цо укх боахаме механизатораллa болх бу итт шу да. Цудухьа шийна тІаьнала декхар ІотІадаьха хІанна ца эшаш дика кхоачашду говзача слесара.

Шакхха говзал ше да иттар Аннеков Ивана а. Цун кулгашта тоадаь дІаьдеша каленчатн валош бодаг кхера ца йераж бІарчача [illegible].

Иттта шоай беххах болх тІехьабалхийтам кхьчй цехашка хьахьегача слесараша а.

Совхоза техника кийчъеш боагІача ремонтаний балха кхоагаш ю бетта хІара декаде. Церна вшар ІалашIдана хантахьа оаргагІбоах специалисташ.

ДерагІа хьалан вІашагІехьдахар бахьан болаш яхье йоаш дика хеда [illegible].

ШоллагІча квартала графиках тоаш йоаш хилначул яхь совгІа — 25 трактора ремонт яь дІаеттаьяй цар.

ДоагІаш йоагІна техникаш укх кердача шера а. Духхьа январь бетта мастерске чура тоаль арахьахьхай шийтта трактор. Массачаьча ремонт 23 февраль хьалтІакхоачаш йистейолхкарьа оаха, — йоах механизатораша.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Лакхача къахьегана толамашца чакхбаьккхаб январь бутт Шерипов Асланбека цІерагІча Грозненски нефтемашиностроительни заводa коллективo. Бетта план 30 январе кхоачашьй цо. Планал совгІа арахийца продукци ахараш тоннаш я. Социалистически яхье хьалхалатт Д. Горьковой Е. Барановa корте латтача установкай технологаш. Цар январь бетта план хана дика хьалха кхоачашъяьй. Царел дукха тІехьайнгаш бетта план 28 январе кхоачашъяь из. Воловина, Агаева, Летковская кулгаладеча установкай коллективаш.

В. ГОРБАЧЕВА,

тха штата йоаца корр.

ЯХЬЕ ХЬАЛХАЛАТТ

Цакхха ца хиннача хьисане хьийнар айденна къахьег пятилеткa кхоалагІча шера Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллективo. Валоаш продукци арахецара январь бетта план ханал шин ди хьалха кхоачашъяьй, планах лаьрхІачул совгІа арахийца мехкдаьтта продукци ахараш тоннаш я. Укх шера завода установкашта юкъе лаьрхача социалистически яхье цахадаш хьалхалаттам хьайоагІа И. И. Широков, А. И. Дегтев, З. Ю. Гасанов, корте латтача установкай коллективаш. Цар хьекхамаш кхы а лакхагІа да.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

САНГАРАШ ЦІЁНЪЮ

ДІадахача юбилейни шера колхозашкен совхозашкен терхал ца дем, кхоачаш ца дем дисача хІанаех пайда эцаяза хисача кхоачамех лаьца дукха къамаьлаш хилар юрта боахама хьалхалаттарий республикански совещане.

Юртбоахама культурай хьувкъам лакхбердоахаш кхоачанехна — хий дехкар.

Кхашка занахьа хий дехкара боагІача тайпара уйла лаьча моттигашка свеклай хьувкъам хІара гектара тІа 350—400 центнер хиннаб, кІа хьувкъам 30 — 31 центнераго кхоач, соний бешаний хьувкъам шолха боал.

Цхьабакъда, гІалат къайладахьа хьашт дац, хий дехкача лаьтта гектара тІара кий ца декхача лаьтта гектара тІарчул кІезигагІа хьувкъам боаллаш моттигаш а нийсду практике.

Боахама чухьара хий деха сеть кІенъеча хана чуйнна 15 эзар кубометр кийз сангарашкара арятассе езаш ба Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза механизатораш.

Болх беш а ши экскаватора пхьа бульдозери. «Э-302» яхачух тІа болх бу опытни машиниста Коноценко Виктора, вокх экскаватора тІа Шалковской СМУ-3 балха вола экскаваторщик Шамаев Вахаб ва.

БІаьр накхоечча хайно кІийдаь уда луне. Саховала дегІ дал кхашка, шерттига гІа боахаш сангарашта йисте тІоаля дела наридз тІа хьахьокхача боарамо цар чура кхоад аракхувсаш бола механизатораш наха.

СангагІа 180 кубометр аракхесса езача наг 200—250 кубометр кхесс, лалаеш 110 — 140 процент кхоачаш а ец. Халла кара экскаватораша моттиг шаьрье кхеш бульдозериста Голушко. Укх шера 15-ча январега кхоачаш цІендаь деьшина хий укх 50 процент хилалы хаьшаш. Цхьан бетта болх баьда В. Кононенкос 4,4 километр кихь, а бая 6400 совгІа кубометр наха аратессай.

— Дукха йий из?

Йоахаш бола кулгашца бе бийза балара, из хулар цхьан дийнахьа 1600 совгІача сага белашца балха, хІара сага 4 кубометр а доархІаш.

Цхьабакъда, алхха цу гІулакха аьттув болаш хинна Іаш сангараш механизировании хьисапе цІенъер. Экскаваторщикаша лаоттама хьалаш мичча боеса дале а бу боах, хІаьта из боах Іай кулгамна белга хьоахаде делах а мичад.

Кхашка хий декхара харшаш кийчдарга дІабоза бераига мах совхоз бІарчча хьаийнача 3869 сом да (алапех совнагІа, тоагарата, машинадьттанина дІададар, амортизационни начисленеш а тІехьа лаьрхІача).

Совхоза гидротехника Николай Иванович Корестелева дика тІадьоаллаш лоаттабу сангараш мишта цІенъю хьожаш. Цо хІапале а кийчаьа харшашка гІалла хий декхара технике ДДН-45 яхача установкашца доттал хьисапе хий деттара механизировании способи шоаш маьрра Іамаьа вола опытни поливальщикий 20 саг.

Цхьа кІезига за льича, февраль бетта, цІенкьча харшашка кІовла йоалаурчаьч лаьтте дийдеш йола тІоалах, хий декха доладерга 200 гектар совгІача сомийи иомсийи бешанашка, 857 гектара тІарча гурахьен бІаьстан юкхьен дийнача лаьттагта, 215 гектара тІарча шекара свеклашен дуганеи, 400 гектара тІарча люцернана, 120 гектара тІарча баьцашарашта.

Шоай бериатерча лаьттай хий декхача хІара гектара эффективность лакхъера а шай хьашхьа кхашка хий кхачийта тІерт «Дружба» яхача совхоза къахьегамхой.

В. НАЛАШКИНОВ,

агроном.

ЯЛХ ШЕРА ЦХЬАНА

«Грозпромстрой» треста № 2 йолча гІишлой-монтажни управлене хинна йоазаш а П. И. Черепнин корте латтача бригада коллектив. Старопромысловски моссена юкъе «Электроприбор» яхача заводa йолхоашта лаьрхІа 44 квартира цІеноаш хьалдеш ба хІанз бригада каменщикаш. Сиха урагІдахаш латт пенаш, хьалдетта доладаь дукха ха еце а тІаьнале цхьоалагІа этаж йистельаха бодаь боахк каменщикаш.

Планах укх шера кхоалагІча квартале хьалдаь хаха дешаш за цІенош, — йоах П. П. Черепнина, — хІаьта бригада дош деннат цхьоалагІа лай тІакхачалехьа пенаш хьалдетта даха.

Теша мегаргва цар шоай дош кхоачашдергхалара, хІана аьлча Іалашзата бартгйна коллектив а цу бригада яр. Республика дуккха моттигашка болх беш хиннаб гІишлошъераш, хІаьта масенахьа шоай сий лакха деладеш чакхбаьккхаб ях. Бердача МалгІабика шиаш 48 квартира, кердача Гораторске шиаш 64 квартира цІеноаш хьалдаьа бригада.

1967 шера Грозне болх беш хиннаб бригада болхлой. Укх объекта кхачалехьа Иванова цІерагІча городке № 9 йолча школа-интерната общежити хьалдьяй цар. Юбилейни шу цар толамца чакхдаьккхар хиллар хьахьокх деррагача шера юкъера лаьрхІача бригада хІара беттара выработка 150 процент хилар.

ВорхІлагІа шу да бригада коллектив дувца ца душ болх беш йола, цу хана дена дика специалисташ хьахаинаб бригаде. Масала, ялх шу тьалха укхаз болха вагІаш пхьакха говзал бешаш лацар Диклев Султан, тайпа-тайпара болхаш дешш за яз. ХІаьта хІанз из бригада дикагІйоаза каменщик ва, цул совгІа плотника говзал Іомаьй цо. ДикагІа болча болхлоашта юкъе лоархІаш ба Жигалин Виктор Рашупкин Анатолий. Цхьаккха брак найсбеш цар бахча балха юкъе. Шоай оппыт дахьа, болаш кхьча болхлойташ дІалу цар.

Г. АБУЕВ.

ИШТТА ДІАДОЛАДАЬД

Тахана арчуа яхана дукхагІа доаккхарга мехкаьттен таш яхача деннах хьахьегаш а тха «Сунжанефть» НПУ мехкдаьттадой коллектив. Газ кхоахара бетта план 30-ча январе кхоачашъяьй цо. Планах лаьрхІачул совгІа кхаьхка газ 13 миллион совгІа кубически метр я. ХІаьта мехкдаьтта дакха январь бетта план а толамца кхоачашъяьй управлене мехкдаьттахоша. Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаеш я укх шера Берниг Юрий Яковлевич корте латтача цхьоалагІча промысла коллектив Павлов Ивана кулгал ду бригадей.

Р. НОТИЕВ,

«Сунжанефть» НПУ [illegible] отдела инженер-экономист.

РОССЕ ЮБИЛЕЙНИ ШУ

1967 ШЕРА РСФСР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГИЙ ХЬАКЪЕХЬА

Юбилейни шера Коммунистически парте кулгалца, Советски Іаьдала 50 шу дизаре сийна шерра социалистически яхь а йоаржаь, керда толамаш даьлар РСФСР къахьегамхоша республика халкъа боахам дегІабоалабеча, халкъа материальни тоаон культурен лакхъеча. Цу хьакъехьа дувц «1967 шера РСФСР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен план кхоачашъяра итогех» РСФСР ЦСУ беча хоамо тІа.

Пятилетка шоллагІча шера дІахо дегІаьхай промышленноси юртбоахама производство, транспорт, торговли, боахама кхыдола доакъош. Къахьегама эсарле лакхъеннай материальни производства дерригача доакъойшка.

1966 шерага шиййча лоархІамегІара халкъа боахама хьекхамаш 1967 шера лакхдалар хьахьокх укх даннеша: къаман доход—107,2 процент, промышленноста продукци — 110 процент, цу дакъе «А» группа — 110,1 процент, «Б» группа — 109 процент; юрта боахама продукци — 103 процент, корттера фондаш болх бе йолаялйтар—107, капитальни вложенеш — 108, машинахалкъа, автомобильни, хин, магистральни мехкдаьттапроводни транспорта грузооборот — 107, халкъа боалане балха бола бІаьхлой гІулакхера наки — 102,8, промышленностера къахьегама эсарле — 107, гІишлошъеча — 107, вІашиийсача наьхаца лоархІаш бергача халкъа боаламера пайда — 117, халкъа боаламера алапе фонд — 107, общественни потребленена фондаш — 107, бахача наьха хІара сага сих лоархІаш къахьегамеей реальни доходаш — 106, розничкни товарооборот — 108,8, паччахьалкхен, кооперативни предприятешен организацешен, колхозашта а бахача наха чуІе цІенош эксплуатаце дІаделар — 102, бахача наха цІагІа эша гІулакхаш дара деш долча балхий боарам — 117, юкъерча специальни дешара заведенешкара дешархой — 103, лакхерча дешара заведенешкара студенташ — 103 процент.

1967 шера лоархІамегІара бахаре хиннай производства средствашки потреблене предметашки дукхагІа хьалара техникх гаргадоалар.

Республика дукхагІа элаташ кхечеча цхьайолча районашка хаттама хьалаш аьттув боацаш хинналолламехьа а, юрта боахама валови продукци 1966 шера хьувкъаьна боарамел тІехьальлар — корттерча дакъе хьайбашкара йоаккхача продукце чотах.

Іилма-тохкама институташа, конструкторски организацеша, промышленни предприятеша конструкци а оттаяь, кийчъяьй машиний, механизмай, кхыча оборудоване шин эзар совгІа керда образец, приборий эзар гаргга керда тайпа. Серийни арахецa доладаь наьхой керда, толашагІа йола 300 совгІа тайпа. Халкъа боахаме юкъеийхьай 1,2 миллион совгІа изобретенийи рационализаторски предложени. Цхьабакъда, Іилма-тохкама балхий а Іилманен техникаген карагІдьяннараш халкъа боахама юкъекхьара а план цхьайолча министерствашен ведомствашен йоаза кхоачашъяьяц.

Шера план производства берригача боарама 103 процент кхоачашъяьй республика промышленносто. ДукхагІа йола лоархІамегІара изделеш арахецара план хана хьалха кхоачашъяьй.

(Йистедоалар 2-ча агІо тІа).

КХОАНА СТАЛИНГРАДЕ ФАШИСТСКИ БІУ БОХАБАЬ 25 ШУ ДУЗ

СУРТА ТІА: Сталинград лараран цІенпхьара фашистийн ораболам бо.

С. Лоскутовн сурт. ТАСС фотохроника.

25 шу хьалха, 1943 шера 2 февpале, советски эскаро йистедаьккхар Сталинграда райне гобаь фашистски бІуш хІаллдаь дІадоккхига.

Гобаьбар 330 эзар немецки салтечоаш ойсаран. Плен воалавир 91 эзар саг, царна юкъе группировка командующи фельдмаршал Паулюс а волаш. Хьалийцача трофеек яр 5762 йоккха топ, 12.701 пулемет, 744 самолет, 1.666 танк.

Волга тІа хиннача тІем тІа советски бІуш котдаьлро дІадолаад. Лийтар советско-германски фронте а беррига дуьне 2-ча тІем тІа а хинна тІемаш овлангара деха хувадалар.

СУРТА ТІА: фельдмаршал Паулюс (аьрдехьарвар) плен воаллаьво советски тІемахоша.

ТАСС фотохроника.

ВОЛЖСКИ ЧІОАГІААЕ

Тlема истоpена дукхаш долча берригача тІемаш тІехбаьлар боккхача дилдача Волгаюн Дона юкъе хинна тІом. Хьасl ца духш ца стоаш ях беттан ах беттан лаьттар из — 1942 шера июль бетта ...ддега дехц тIеххьара юлача топий тата дилача 1943 шера 2-ча феврале кхаччалца.

Цу Іалахьате боккхачу тІеше юкъеяхар ши миллион совгІа саг. Цхьацхьайолча хана цуна юкъе цхьан ханна дакъа лоаллаш хула цхьа эзарц ах эзарц совгІа танк, ши эзар самолет, ткъо эзар йоккха топ.

Сталинграда ирара историческа тІом масса боккхачу операцешка бекъалун бар. Цхьа царехь отказаш:

1. Сталинград ларара лаьтта оборонительни тІом — 17-ча июле дехц 19-ча ноябре кхаччалца.

2. Шеча Эскаро тела ...чо противника бІуцишта гобаре 19-ноябpера 30-ча ноябре кхаччалца.

3. Гобаь лаьтта группировка еІаллархьаккха гІийта фашистски командование низ хІаллабер — декабрь.

4. Гобаь юкъедерзадаь немецко-фашистски бІунаш цхьалхадахар — 1943 шера 10-ча январе дехц 2-ча феврале кхаччалца.

ВОЛГАГА КХАЧА ГІЕРТ МОАСТАГІА

1942 шера аьхки шІаьхха а гІертар немецки гІаьрахой 1941 шера моашта кхоачашде ца шега деххар кхоачашде — вай бІуний керттера кхаш хІалакде, Москва хІа а лаьца, Советски Союз харвердае. ХІанз-Волгана тІакхача, Шеча Эскара фронт шин дакъа еъа, некха центральни районаш Кавказаца юзайоллйташ йола коммуникацеш хоада а яь, цул тІехьагІа ше тохаш йола хІана Волга хІоаххалй къилбаседенгахьа ерае, московски стратегически районна тІаьхе кхача, волжски уральски экономически центраш Москва дІахоадае, цул тІехьагІа масса оагІорахьаро тІадоагІача бІунаьта нигье бувзам а болаш советски столица дІалаца лерхІаш вар моастагІа.

Вай кара кхаьчача немецки бІуний оперативни документаша бекьлу Сталинграда тІакхача гІийртача моастагІчун уйлаех советски командование хаиза сакхийна хинна хиннар. Цхьа ... бІрнчо генеральни штаба эскарийра хьадаьккхадар ... хинча кхача ... хойтуш яь ... тІахьа карта. 25-ча июле хІалаца лерхІар Сталинград, 10 августе — Саратов, 15 августе — Куйбышев, 10 сентябре Арзамас, октябре, эскара тІехьабале а ноябре — Москва ... хулар ... бола тІом бале.

Европе шоллагІа фронт ца яллаже хІетта а воаш, лоацача ханна... план чакхьаккха гІертар гитлеровцаш.

Ниях дукха а дукхагІа сов а дьхьа, Воронежагахьарча оагІорахьа Брянски Къулба-Малхбузен фронташ ...а чакхбаьлар фашисташ. Цхьабакьда, советски бІунашн ...хьинара тІадакийта лаьца хинначо оборона пхасоцаьйр моастагІчун полчищаш. ТІаккха Дона аьтта оагІонца гІолла Сталинграда тІалерзадир противника шийх ниеаш. Боккха танкови низ тІахийкар Къулба-Малхбузен фронта бІунаьта. Іалахьате чІоагІа тІом а бен, Донал сехьа бала бийлар цун аьтта оагІорахьарча ткъама, хІаьта аьрда оагІорахьара ткъам — Ростовгахьарча оагІорахьа. Доно йоккха гола уланахьа долха наькъаш эсала чІоагІдаь хинна хиллалар. Боккха хьерам тІабессар Сталинграден Волгаюн.

СТАЛИНГРАДА ГОНАХЬЕНАШКА

12-ча июле вІашагІхьеллар Сталинградски фронт. 500 совгІа километр дІоахал долаш оборона лаьцар цо. Из йолар Дона аьрда оагІорахьарча бердаца уралІа, цул тІехьагІа хих декьа а аьле, Дон Волгана геттара гарга волча моттигера малхбоаленгахьа деста хин гола шийна тІехьанкахьа а юташ, цул тІехьагІа юха а аьрда оагІорахьарча бердагахьа сехьа а йоалаш. 63-гІа эскар (стрелкови 3 дивизи истребительни бригадех) Дона аьрда оагІона гІолла, Медведица яха хий Донах хьаккетача моттига лакхеьа гІола, 300 километр гаргга йІаьхача участке дІадаьржар. Серафимович яхача города малхбоаленгахьа Клетская яхача станицага кхаччалца 50 километр моттиг а лаьца мигга хиннахьаьттар 21-гІа эскар а (стрелкови ялх дивизи). 62-гІа эскар Клетская — Суровикийе доазонаш вІашагІкхетача, хино гола тохача чІесига тІа лаьтар Дон шийна тІехьашкахьа а долаш. 64-гІа эскар (стрелкови ялх дивизи) дІаоттадьар цхьа дакъа гола тохача а долаш — Суровикино — Суворовски участке. — вож дакъа аьрда оагІорахьарча бердаца, Верхне-Курмоярски станицага кхаччалца доардалаь. Резерв а лаьрхІа Сталинграда районе дІаоттадьар фордазара ши бригада, пехотни училищашкаоча курсантий ялх батальон, НКВД 10-гІа дивизи.

Цига Шеча Эскарта хиннача вай бІуний 187 эзар саги 360 танкаш. 7900 йоккхача топаш минометаш, 337 самолета. противника духьала оттаьаь 23-ча июле 250 эзар салтеи эІсарч вар, 740 гаргга танк, 7500 йоккха топи минометаш, 1200 самолет яр. Вешта аьлча, цуьл вах дукхагІа бар 1,4-за, танкаш — 2-за, самолеташ — 3,5-за.

Оборонительни тІом дІаболаделар 17-ча июле. Чир яхача хи тІа. Дуьна юкъедаьлар немецки авангардаш духьаладаьтта 62-чеи 64-чеи эскарий хьалхара доакъош. ЯлхалгІча дийнахьа керттерча оборонительни рубежага кхаччІалца тІехьашка кхайсар вай ...

Шоай низ иакхоача Сталинградагахьа гІертар гитлеровцаш. 23-ча июле атака йолайир цар Клетская — Евстратовски участкерча 62-ча эскара аьтта оагІорахьарча флангана. Кхаь дийнахьа тІом баьчул тІехьагІа цар доакъош Дона тІакхаьчар. Цигга лира тІом оттор. МоастагІчо тІема юкъеьккхар 500 танк. Аьхха цхьаи 33-ча гвардейски стрелкови дивизено 24-ча июле тІахийкар царех 150 бронированни машина.

Противника юхадухьа хІана тохарца жоп делар Сталинградски фронто. Советска танкисташ баьча тІемо юкъагІоьллакхар 62-ча эскара гобе, хи гечош дІадуьна, Сталинграда юххерча моттигашта тІаккхача пайга хиннача фашистий план.

Гитлеровцаш цхьаькха дукхо наступлени йолайир 64-ча эскара духьала, из дикха гІот а дeш.

Цхьабакъда, царех цхьаина а группана нагахьар Донал сехьа аха.

Шоай шаьоагІоро хаьчахь а баьлла Сталинград хІалаца гІертар хІана ца хулаш дисачул тІехьагІа бІунаш кхача тайпара вІашагІлеххар ...ниш. Цул тІехьагІа баьча тІем тІа цар вІашттІехьаьлаьлар Дона аьтта оагІорахьарча йистаьа лаьтта вай бІунаш тІехьашка кховса. ТІех дола противника ...аш дІахо ца дохийташ соцадир советски бІунаша Качалинская — Вертячий— ... рубеже.

ДІахо а Сталинграда тІакхача гІерташ хиннача гитлеровцашта ткъо гаргга дивизи юкъейолча ударни низах лаьтта йоккха группировка вІашагІтоьхар, хІаьта 17-ча августе юха а атака йолайир еррагача фронташна. 20-ча августе цара тІом баьчул тІехьагІа цар вІаштІехьаьлаьлар юррача фронтагІа Донал сехьа а баьнна, аьрда оагІорахьарча берда йистагІа цхьа танкови дивизи а йолаш йиь дивизи дІаоттае. Цу бІунашна 23 августе авиаци, танкаша, артиллере боккхача низаца тІехьара тІа йоакъостаь а хиш вай 4-ча танкови эскара фронт хоалайир 62-ча эскара вІашагІкхеттачара, Рынок яхача вах бехача пункти районе Волга тІа кхача ...

Цу цхьан ханна Сталинграде бомбаш чуетташ бар фашисташ. 23-ча августе 4-ча немецки воздушни флота еррига авиаци города тІалехкар. Фега гІоала ши эзар атака йир. Бомбаш еттар вах бахаче кварталашта, больницашта, школашта. Бомбаш еттар промышленни предприятешта, нефтехранилищашта. Шера але ...

Советски Ламехьарча Верховни командование Ставке хоалайболлаш дола гІуллакхаш чакхдаьхар Сталинград лараеш долча бІуний ... Цул резервера бІунаш ... ... тІа а.

Цу цхьан ханна. Сталинграда Къилбаседа-Малхбузенгахьа лаьттача бІуний аьттув баьлар города тІаккхача гІертача противника бере бола низ шоай деналерча гІуллакхашта лаьгІбе, хІаьта цо, шийн аргІашца, 62-ча эскарга йиш хилийтар Сталинграда шера фашистий наступлени цхьан юкъа сацае.

Духхьал города рубежашка тІемаш доладеннача цу хадаме, тІема кертера низ шийна тІайнца дола 62-гІа эскар хьалхагІа даьча тІеманашка дикка унтъельча соединенеш лаьтташ яр. Цунца яр 50 эзар гаргга саг. ХІаьта цунна духьала латтар шозза дукхагІа артиллери а йолаш дола противника 170 эзар салтеи эпсарш. 60 танкаш тІех яцар 62-ча эскарга, города наступлени еш йолча немецки группировкага 500 танкага дІаххоачаш хиннача метте. Ниякъален цахаддаш тІом баьчул тІехьагІа низаш тІех долаш волча противника вІашагІкхьаьлар 12-ча сентябре 62-ча эскара дакъош гІеде. МоастагІа тракторни завода гаргакхаьчар, города центра кхоахайт километр мара гаьна вацар. Улицашка лира тІемаш доладелар — оборонительни тІема тІеххьара этап.

ГОРОД-ТУРПАЛ

ТІом бера хІара улица, хІара цІа, лаьттан хІара метр къувсаш. Совцаш бацар из е дийнахьа а, е буса а, цхьаьа дегІаха а ухаш ...

Советски цІьха денал, къонахчал, турпалал боадаш боацаш чІоагІа яр. Мамаева гув тІа тІа-дийлха аьии сов дукха цІаки тІом чакхбоалача хана цхьатарра метала гаргаша къайладаьккха дор деррига лаьтта. ХІара квадратни метр тІа ялх эзар совгІа яр уж. Боарие боанаш дукха атакаш ...шоай ...чха цІенах валургйоана чІоагІале а хьа дІаоттадаь хиннача сержанта Я. Ф. Павловен цун ...ш. Артиллерист В. Я. Болтенко шийн йоккхача топаца цхьаь дуьхьала этто моастагІчун яхийтта танкаш, хІаьта уж эшаь котало а яьккхар. Связисташа В. П. Титаеве М. М. Путиловен бунаш юхаоттабир, кровоь юхьтган переешта нигье а тоІаь. Цаpна ...гІлийна денлара гІулакхаш истоpена юкъедахаь.

Эскара доакъошта лалаца латташ яр сталинградски бовлаьй истребительни батальонаш, халкъа ополчене отрядаш. Къонахчал довш летар моастагІчох «Красный Октябрь» яхача завода болхлой М. В. Агрошенко, А. Н. Кузьмин, тракторостроителаш И. Л. Вызутов, И. А. Москалев.

Оборона са яр коммунисташ.

Шийн хурдь тхо Волгаа дехьа кховса гІертар немецки командовани, тІема гІулакхашка дилдача из идея октябрь беттехье а деш дІаьнна хинналие а. МоастагІчун группировка, Волгана тІабензабь, шийн низ бола ударни бийи, доатаж сигалдоача лира шІог сатеш ... шийн флангаш а тІехьа, шадарра аьлча, кхаь хІаке йохалургйоадача кІоаго чу яхар. Цу хана а шоай сатедора гитлеровцашна, инициатива шоай бе йоал яхаш. Мадарра аьлча хетта дацар из. Стратегически инициатива вай бе еаар.

ПРОТИВНИКАНА ГОБАЬБ

Сентябрь беттехьа а, оборонительни тІемаш лаьттача хана, Лакхехьарча Главнокомандовани Ставке идея эттар вай бІунаш Сталинградагахьа чакхьийкха еача моастагІчун группировкана гобар а хІалакьаь дІаьккхар а духьа контрнаступлени доахаш хилараха. Цул тІехьагІа Ставко, Генеральни штабо, цІа хеача военачальникий йоккхача коллективо ахан цецдаккхаь боккха болх бир — тахна а тахха, анализ йир вай хараш ... нигга немецки бІунаш а налагІча хьаа тІа ца хьаьаш, цар оперативни гІулакхаш тохкаш. ударни группировкаш вІашагІйохкара эшаредала низаш лаьрхІир, керттера хІама тохаргйола йосташ хержар, материально-технически Іалашо нея ...а къоастайир, бІунаш къулерзделех противника харш хоалаш терделех наькъаш лехар.

Еррига гоазал тІаккхийта уйла йир хургбола Іалахьате боккха. ... еррига ... тайпара бола тІом политически гІулакхашта масса оагІорахьара Іалашбара.

Наступлени ... «Уран» аьлий.

Операцеш оттаеча доккха дакъа лаьцар Г. К. Жуковс, А. М. Василевские, Н. Н. Вороновa, Я. Н. Федоренкос, А. А. Новикова, А. В. Хрулева, Къулба - Малхбузен, Донской, Сталинградски фронтий командующийа Н. Ф. Ватутина, К. К. Рокоссовске, А. И. Еременкос, фронтий военни советашеи штабашеи. Фронтовой операцеш оттаечеx хийтьечеx цу метташка повкъостал дора Генеральни штаба начальник А. М. Василевский корте лаьттача Ставка Оперативни группа.

Кхаь фронта низаш дІа-яха хийлдаь даьлар 18-ча ноябре. Миллион совгІача сагах латтар ... Цар нуькъагІа яр 14 эзар гаргга йоккха топи миномета, 900 гаргга танк а эзар совгІа самолет а. Уж Іалашате йоккхий хІаллзарчарех йола технически материальни средствaш хьалыр халкъо турпале къахьегар а Коммунистически парте боккха организаторски болх бар а бахьан долаш. Фронтовикашта шаьра холера нохье цара кхуьийташ хинна горой тІема кхоачашн дентаре денга дукхагІа хулаш хилар.

Укх ... болаш яр кхаь фронта группа наступательни оперaци ... ...ний ударни группировкашна Сталинграда къилбаседа - малхбузенгахьи къулбехьенгахьи Калачахьарча юкъарча лоставе противника оборона хоада а яь. Волгагахьа даха немецко - фашистски бІуний 4-гІа танкови 6-гІеи эскараш го а баь хІалаклар.

19-ча ноябре болайир Къулба-Малхбузен Донской фронтий наступлени, хІаьта шоллагІча дийнахьа—Сталинградскичун. 23-ча ноябре Къулба - Малхбузен фронта танкови соединенеш, Калача районе а кхаьча, тактически бувзам оттабир Сталинградски фронта бІунашца. Цу хана Донал дехьагІара противника группировка Серафимовски — Голубая — Трехостровски районе гобе лагачьа чуйийнеи лерчи тІом беш бар Донской фронта аьтто оагІорахьара ткъам (65-гІа эскари 24-ча эскара цхьа дакъеи).

Ноябрьски наступлени болаяло баьлач долаш толамагІа йолча ткъаь шин дивизеі лаьттаха хинна Сталинграда шера гитлеровцийн керттера группировка гонна юкъетоІайир.

Гобаь лаьтача бІунашта Юкъерча ДонехагІахьара тІаккхаш гІертош противника шийн хур-ногаи дарах аьттув баьлаьир. Кхоача, Чир яхача хин тІа вай тІемахоша кхаьльхаьв а йоаллаш моттигаш ниигта тІаккхачача ... атакаш противника доакхий немаш а хулаш. Из ди тІаккхьачар Дона аьтта оагІорахьарча йистекарча, танкий ши сонбальккха йолча веддача дивизена а. Лохалар тІехьаькхха вайцача фельдмаршала Майнштейна командование ... ... хъостал де аьлча Котельниковски Тормоснени районашкара тІадоаладаь доккхий низаш а. Германски командование хийрхІар юкъагІоьккхар вай бІунаша.

КОТАЛО ВАЙГАХЬА Я!

Январь бетта бокъонца дехадаь хІалаха доалир Сталинграда районе гобаь доаттадаь немецки 6-гІеи 4-гІеи эскараш. Из операци чакхйоаккхьа Ставке Донской фронта тІадиллар.

Шаьра дагайоагІа цу хахара событеш. Са командованех хиннача 65-ча эскара наблюдательни пункт 24-ча Аьшка дивизе наступлени йолаьлча наькъа тІа яр цхьоалагІча эшелона подний боевой порядкашта 600—700 метр юстаро. Цигара шаьра бІаргагора тІема аре. Еррига стереотурбаш нигье ... долча гуйнашта уІаердаь яр. Цига лаьцар 4 — 5 километр кІоарга моастагІчун оборона.

10-ча январе, 8.05 сахьтa, НП гуйна хІара уоагІьаьхар ракеташ. Газмо чу гІоллара сигнал—555 («Кхо пхиъ») Телефона чу гІоллара — хьалзашкахьа ахара тІахьехаш дола «Дьхе!» яха цхьа ...

Эскаро хоадаьлча цхьайтта километр шера яьшна латтача еррагача фронте юкла йолаелар йоккхий топаш. Цхьа боккха тІема низ хІанзалца хьа тІема историна байлабац. Пара аьнна йохаь дІахкийта блиндажаш, лаьттан бузь тІара хІаьхийта доташ, дзоташ, ирчаьлха йоккхий топаш, минометаш, боабаь Іалахьате дукха фашисташ. Нигта дІайолаелар из наступлени.

9 сахьат даьлча эза-йоккхача реактивни установкий залпаш йолаелар — подотеи танкаши атака доахаш бахь хоам. Йоккхий топаш юкъеаьа чуетта болабелар артиллеристаш. Пехотиний десант тІайола танкаш дІахьалха хьийлар. Цар тІахха йоккхий топаш улуа а йолаш пехоть йолаелар. Цул тІехьагІа дукха артиллерийски батареш а йолаелар пехотаи танкайи боевой порядкашта тІехьа. Кха - йоккхала реактивни дивизионий корректировщикаш танкашка чу а хулаш, цу чура хийсьаш еттаж бар юкъостала хийта артиллери.

26-гІа январь чакхдолаш аьрда оагІорахьарча флангера фронта бІуний эскареш Красный Октября — Вишневи бера — Мокрая Мечетка яхача хин рубеже кхаьчар. Цу дийнахьа вІашагІкхийтар Дона турпалаши Волга турпалаши.

2-ча феврале хьакарадьхкар гонна юкъедераадаьча противника бІуний ... доакъош.

ХІанзарча техника масса тайпаца чІоагІа кийчдаь хинна 6-гІеи 4-гІеи немецки эскараш дохадари плен доаладари тІемий историна юкъегІоpда шийна цхьаьа ... цхьаькха йоаца гобара операци тІехдика образец санна. СийлахьБоккхача Даймехка тІема сийрдагІа йолча оагІонех цхьа санна. ТІема практикана хІанзалца цхьа дайза цхьаькха даш цхьаькха еатте гонна юкъера ца йоалаш, хІаьта еррига материальни часть, дерриге гера, техника котбаьнийй вай трофеш хинна цхьаьаха мел хилл.

Волгаюи Донаи шин хина юкъе боабаь, чевнаш яь, плен боалабаь фашистех къаьстар 800 эзар совгІа саг.

Сталинград мало хиннача керттерча тІом тІа котало ... цІаьи дар СийлахьБоккхача Даймехка тІема шоллагІча шера еррига кхачанна вай толам болаш хилар.

700 эзар совгІача советски тІемахочоa — сталинградски эпопее дакъа лоацаш хиннача орденаши медалаши елар. бІиь гаргга сага Советски Союза Турпала цІи елар. ХІаьта волжски чІоагІаленна шийна города - турпала цІи еннай.

Сталинграда мало лаьттача тІем тІа фашистски бІунаш доадаро Іалахьате чІоагІа воздействи йир тІема дІахорча беррегача ледана.

ТІем тІа Советски Союзо яьккха котало — из яр Коммунистически парте кулгалдеча халкъо яьккха котало, социалистически строя яьккха котало, советски тІема искусство яьккха котало.

«Агитатор» яха журнал № 1, 1968 шу.

Советски Іедала 50-гІа шу дузаш, 1967 шера 15 октябре, Мамаева гув тІа хьалийллар Сталинградски тІема турпалашта дола памятник-монумент. Мемориальни памятника-ансамбля лакхе я гув юкъе оттаьаь 52 метр йола Даймехк-нана скульптура.

ТАСС фотохроника.

РОССЕ ЮБИЛЕЙНИ ШУ

(Кхоачадоалар. Доладир 1-ча оагІо тІа).

Шу чакхдоалаш республике планировани экономически стимулировани кердача системагІа болх беш хиннай беррига болх бераш 6 миллион саг а волаш йола 4,2 эзар промышленни предприяти. Цу предприятешка хьаьлй еррига промышленни продукцех 40 процент совгІа. Кердача хьалашка болх беш йолча предприятешка кхоачашьлй продукцена реализаци плана пайда баран оттаьь хинна боккхагІа йола шера планаш.

Промышленни производства шера плана беррига бааранга а иадехьлей дукхагІа долча доархІамегІарча тайпашка а дилача РСФСР еррига промышленни министерствашка а хІаьта нийта Камчатски областага ре дІаийкккхача еррига автономни республикай, краяй, областий промышленносто а кхоачашьлй.

Къахьегама овсарле лакхьера шера план тІехкхоачашьлй промышленносто. Из хьокхам лаккхбара чотах 77 процент дукхагІа яьккхай промышленни продукци. ТІеххьаачашьлй продукци хьаьрга дІабоьа мах лохбара план. Промышленни продукцена керда оптови мехаш, электрически, тепловой энергена, мухьаш дІа-юха ххаьрa керда тарифаш оттаьро лакхьлй бІаргча хьанйцача еррагача промышленни производства рентабельность, повкъостал даьд предприятешка боахама расчет чІоагІъера.

РСФСР ЦСУ хоама тІа йоала данне йоалаш промышленноста къаьст-къаьста доакъош дегІадахкара хьакъехьа. Еррига яьккха электроэнерги 381 миллиард киловатт-сахьат хилар, даьккха мехадаьтта — 235 миллион тонн, газ — 76 миллиард кубометр, кІор — 334 миллион тонн, лоаладаь чон — 35,5 миллион тонн, болат — 54,8 миллион тонн, болата турбаш — 5926 эзар тонн, хьаь минеральни удобренеш (условни единицашца лоархІаш) — 20,6 миллион тонн, автомобильни покрышкаш — 24,4 миллион, автомобилаш — 599 эзар, тракторш — 169 эзар, хьакхт — 3162 эзар тонн, цемент — 51,7 миллион тонн, вІашагІйоалла аьшкабетон — 38 миллион кубометр. 1967 шера хьадаьд кІадии — 4867 миллион квадратни метр, зипаш — 408 миллион квадратни метр, гаташ — 487 миллион квадратни метр, дьрееш — 699 миллион квадратни метр, тийга яь хІанчи — 6,9 миллиард сома мехьа, телата кога гІире — 300 миллион пар. Дулх хьаьккхаь 5,8 миллион тонн, чхьарйин форда продукташ — 4,8 миллион тонн, хьаьлй 3,5 миллион телевизор, 3,7 миллион радиоприемники радиолеш, 1,8 миллион холодильник, 27 миллион барзкъаш дутта машинаш.

Берригаш а цхьаьна лаьрхІача хьоххамаш дика лале а, цхьайолча предприятешка кхоачашьлйнац продукци арахецара, къахьегама овсарле лакхьара, продукци хьаьрга дІабоьа мах лохбара шера план. Цхьацхьайолча моттигашка боагІа хийта эшиц бола беш йолча предприятешн производствени мощностех.

РСФСР ЦСУ дІахо хоам бу, КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) майски (1966 ш.) Пленумий решенешка хьежжа чакхйоахача мероприятешна ирта боахаме дика результаташ телам хилараx. Берригa чудехь дааг 89,3 миллион тонн, е шера юкъера лаьрхІача 1961—1965 шерашка гулдаьчул 12,7 миллион тонн дукхагІа хилар. 1967 шера кийчдаьх 34,5 миллион тонн даьт — 1966 шерарчул кІезиг дукха кІезигагІа, цхьайбакъда, юкъера лаьрхІача 1961—1965 шерашка кийчдаь хиннача 11 процент дукхагІа. ТІеххоачашьлй бирц, гречиха, дуга, мукх, бобош культураш, гендараш, шекара свекла, картолаш, баьцадарaш эзара ялаш.

БІаьсталь юхье дІахе кийчдаьь алетеи хлата-бобоши культурай фу. Шо ахьай 71,9 миллион гектар, е плана 102 процент. Боахам ... ... а техникана ре... ...

Колхозашеи совхозашеи 1966 шераца нийсдича 13 процент дукхагІа ... дуьл, шура — 9, фуаш — 17, тІа — 11 ... дукхагІа. Лакхъейнай доахана продукташ. Юкъера лаьрхІача хІара Іаттаьрa йоккха шура 140 центнерашн дукхагІа хиннай 1966 шерачул. Хьайбай продуктаи дукхагІа ялаар бен хилийтай натчакьдахкен ... беран лаьгІбе. Дулх, шура, фуаш эзара натчакхдахкен план тІеххоачашьлй.

1967 шера толлашьд колхозий совхозий финансови гІулакхаш. Колхозий доходаш 8,8 миллиард сом хилар, е цул хьалха долача шерарчул 3 процент дукхагІа. ... боахам расчета тІа дьакхай 136 совхозий хьабола ... беш хилар. ... шарта боахана материально-технически база. Ширсан хьалара йоккха программа чакхъьаккхай. 180 эзар гектара хІара лаьттан юрьадаь, хий дехфа чулаьцаь 68 эзар гектар лаьттан, лагІейй 798 эзар гектара тІа хий хийцаь. ЙоккхагІа хинний ... оборудованех нарх.

Транспорта беррагача тайпий грузооборот (авиации форда флота йоацаш) 1770 миллиард тонно-километр хилар. Шерра чакхдоахаш хьалхара транспорта предприятеш планированех экономически стимулированех кердача система тІа йоалаш.

1967 шера гІерсаш ... йоккха программа чакхйиккхай республико. Болх бе йолайлийтай 31 миллиард гаргга сома мехьа керда керттера фондаш. Цунна цхьана производствени мощносташи керттера фондаши болх бе йолайлийтар плана кхоачаш ца еш тохьал дукха фосай. Халкъа боахамга хийта капитальни вложенеш, ... хьалара тІехий 8 процент дукхагІа а хинна, 33,1 миллиард гаргга сома ... Централизовани капитальни вложенеш 6 процент дукхагІа хиннай. Къахьегама овсарле еррига а лаьрхІача гІоалоттаьча 7 процент лакхъеннай.

1967 шера салойсн из из а дехаш нхе дийнахьа болх беш хІирага боадаш хиннай балхлойи гІулакхера вахи. Бетта юкъера лоархІача балхлошн гІулакхерча мехо ахчанца эцца алани 4,2 процент лакх а деnна, 106 сом хилар. хІаьта общественни потребленеш фондашкара тоха ахчани льготаш а тІехьа лаьрхІача 143 сом хиннад, 1966 шера 137 сом мара ца хиннача метте. Общественни боахаме колхозхой къахьегамах телам нах 8 процент лакхйеннаб. Общественни потреблене фондашкара пенсей, пенсей, стипендей, отпускаш тела, мах боацаш денийтара, медицински гІулакхаш дара, мах боацаш льготеи путевкаш телара, берий бешашкеи яслешкеи бераш ... хьалара хьисапе социальни страхованегІа тела ахчани льготаши 1967 шера 29 миллиард сомал тІехьадар, хІаьта 1966 шераца нийсдича 7 процент дукхагІа хилар.

Пачхьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборот 71,8 миллиард сом а хинна, 1966-ча шерарчул — 5,8 миллиард сом дукхагІа хиннай.

Пачхьалкхени кооперативни предприятешеи организацешеи, хІаьта нигта боахаша а гІулакхерча аха а эксплуатаце дІаеннай еррига (пайда эца метаргболаш йола) чуІ меттиг 49,3 миллион квадратни метр йола 1,2 миллион квартира.

Дешара бе-бе тайпашна чулаьцаь 42 миллион гаргга саг.

РСФСР-е баха нах 1968 шера 1-гІа январь хьалхІотташ 128 миллион саг яр.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»

2-гІа оагІ. 1 февраль, 1968 шу.

ДАЬ ЛЕРРАГӀА БОЛХ КЪОНГАШ

Дика къахьегарах цӀи хеза я «Алханчуртский» совхоза коллектив... Дукха ба укхаза шеай ник ца кхобеш болх беш бола нах, бӀарчча дезалаш. Царех ба Цечоев Эке Бай дезал а.

Шен-да, Эке Бай, ше вокхха саг волташехьа укх тӀеххьарча ханнална болх беш хиннав: кӀа чуоцача, доакъар Ӏалашдеча хьинаре дакъа лоацар до. Дукха ха йоацаш берттайнача коллективо сий а деш пенсе вахийтар къахьегама ветеран.

Пенсе вахавале а Эке Бай ше производствапара, цига къахьегаращцара къаста дага волаш вац. По дукхача шерашка хьаена къахьегама эстафета хӀанз даьгара да а кӀанта тешшаме дӀахьу цул вить воӀо.

Бай къона волча хана кӀалла ӀӀаха бӀарга ца йина техника лелаеш ба уж хӀанз.

Ахкан замалахьа, ялатӀаш чуцара бахкаш сихденнача хана, со укхаза волаш комбайнай бӀарчча «Ӏул» кхашка лелаш эггара хьалха тенга тӀа миха ловзаеш цӀе вымпел а аьӀаш, «НК-4» яха комбайн яр.

— Из уха эггара дикагӀа вола механизатор Цечоев Хьусен ва,— аьлар боалама воккхагӀа волча агронома Цуров Махьмада, — цо шиша норма ду сменах.

Из Эке Бай дезала юкъе воккхагӀа вар ва. Пхийтта шу совгӀа ха я цо комбайна тӀа болх бу. Соахка 380 гектара тӀара 9 эзар центнер ялат аьрдар Хьусена. Планаш тӀехдаьккха кхоачашъяраш [illegible]

ХӀанз шийна комбайн тоаль а [illegible], отделенерча тӀехьатулешча инвентара ремонт а [illegible] Хьусен.

Комбайнер ва Эке Бай шоллагӀа вола воӀ Халит а. [illegible] воккхагӀа волча вошийна [illegible] гӀортам ва из. Цкъаза цун ва [illegible] а воал. Сий долаш леларо ва а шийна балха меттиг.

ХӀанз хьайбай фермашка доакъар хьатӀаувлаш ва Хавмат. ХӀара дийнахьа 12 — 15 тонн планал совгӀа доакъар дӀаоттаду цо фермана юкхе.

Отраслене тракторашта ремонт еча дакъа лоацаш ва Цечоев Исраил а. Шийна «ДТ-75» яха трактор тоаль а ваьнна повкъосташта гӀа деш ва ва хӀанз. Соахка Исраила шийна тракторацa 1200 гектара тӀа хӀалъза оахам даьд. Из 350 гектар планал совгӀа хул. Лоаман халача хьалашка болх бешше а, цун трактор цӀаккха еха сеца аьттац. Шийна повкъосташца дани хьайбашта кхоачамхилаш доакъар Ӏалашду цо.

ХӀанз шийна квалификаци лакхъеш ва Исраил, цул совгӀа шоллагӀча классарча трактовиста бокъонаш хьалара экзаменаш а дӀаенний.

ВиъллагӀа вола воӀ Хьасан а механизатор ва. Масеин шу да из хьаккӀаш лелаеча механизированни звенона корте латта.

ДӀадахача шера плап 21 центнер мара йоацача 33 центнер хьаккӀа чуйийпар цун звенос хӀара гектара тӀара. Укх шерарча хьункъама лаьрг йоллаш удобренеш ехнай звенос кхашка. 1968 шера хӀара гектара тӀара 40 центнер хьаккӀа чуэца безам ба звено коллектива.

Аьхки каникулах дӀахийцача воккхагӀа волча вешийна комбайна тӀа штурвальщикалла болх беш хул Муса а. Сенах хов школа лъкхача из а шийна вежарашта уллув дӀа а этта кхашка лелаш леладе безам болаш вий.

Цу бокхача дезала юкъе Исрапила хержа никъ кхыча тайпара ба. Из шоай юртарча школе хьехархо ва. МалгӀабикерча горено хьачей «никъ хийша», Исраила дика хьехархо ва.

ЧӀоагӀа раьза ва къаьна Бай шийна дезала, дика хет уж хьалхах, гӀуллакх доалаш, къахьегама тӀера болаш кхийна. Берригаш а сарахьа за волча дӀашагӀехийте шоай балхах, вахараж дайца къахьалаш ку къонгама дола.

— Беркал хилар [illegible] кхобе ковмъоста! даача вай Совета Ӏаьдала.—Воах къахьегама ветерано.

В. ТАГУРОВ.

КЕРДА ТОЛАМАШ ДАХАРА

Урус - Мартана района къахьегамхоша тӀаргӀерта къахьийгар дӀадахача 1967 шера. Из хьаьокх даьттанн хьайбайн продуктан йоахара кагчахьалкхеш задании района камаьха а йоалаш кхоачалгъаь хиларе. ХӀара гектара тӀара ялатий 21,9 центнер лъккхай, вешта аьлча, план кхоачалгъаьй 108 процент. ХӀаьта «Красноармейский» совхоза къахьегамхоша хӀара гектара тӀара 24,7 центнер ялат чуэца. Районе гӀоаза хӀара гектара тӀара яьнача шекара свеклах 258 центнер яьлар, хӀаьта Мичурина цӀерагӀча совхозе гектара тӀара 316 центнер яьлар. «Технический» совхозе — 289 центнер. «Красноармейский» совхозе бьцалгарий 225 центнер яьлар хӀара гектара тӀара.

Района совхозашка къонсам деаттабаьб хьайоалача продукцета дӀадохар дохаура. Из къаьстта дика бӀаргагу «Красноармейский» совхоза бригадир Зелемханов Вaха волча бьцалгарий лелаеча бригада къонхаммах. Цу бригаде хӀеяьча бьцалгарий хӀара центнерга 5 сом 25 кепиг мара дахандар, вешта аьлча, планах даьрккӀачул цӀьа сом 27 кепиги кӀезигагӀа. Цу бригаде планах даьрккӀачул 28.225 сом дукхагӀа баьб пайда.

Районе производства хьалхалаттараш дукха а дукхагӀа хиннаб.

ХӀанз 1967, пятилетка шоллагӀа шу йистедаьннад, хьатӀаденад керда 1968 шу. Ед кхы а чӀоагӀагӀа, тӀатӀерта къахьега деза шу да. ХӀана аьлча, укх шера безбезолча балхах тӀйшаа ца пятилетка хадал хьалха кхоачашъелга.

ХӀанз фу деш ба тха района даьтта лелаераш?

Совхозий кухгалхеша шоай эгара хьалхара уйла тӀаерзаьй кадраш кийчъяра. Районе боц беш я трактористаш кийчбу 4 класс, цига Ӏоамлуш 101 саг ва. КӀирагӀа кхьаздарахьа ю 310 саг деша вагӀача агрозоотехнически кхьахашка. 50 саг ва хий лехара техника Ӏомаеш. 18 саг хоаче деша вагӀа юртбоахана зулашка, 38 саг — техникумашка. Царел совгӀа 26 саг ва механизаторий школа йистейоаккхаш, 42 саг шеррача профилагӀача механизатора говзал Ӏомаеш ва.

Хьаьнӏен, гилуардам шекара свеклах кхеф механизированни звенош дӀашагӀъехнай. Бригаде бӀаь совгӀа я уж. ХӀанз уж партгомашка чӀоагӀъеш а эшача хохана комплектовали еш а я.

Массанахьа а дахка хьувгъаьнаш кхеде дехкараш тӀанийдаьд. Кхашка дӀайиьхай моттигерча удобрене 5000 совгӀа тонн кертгерча дахкъе да йилдай шекара свекла хьахкӀаьни шурйолча кхашка.

БӀаьстанна юртбоахана техника чуйгийна кийчъеш латт. Ремонт яра IV кварталан плайн кхоачашъяьй: тракторий хьакъехьа — 104 процент, тракторий нохарий хьакъехьа —130 процент, тракторий сенакай хьакъехьа — 180 процент, культиваторий хьакъехьа — 170 процент. Ишта дика камаьхала а йоалаш ремонт еш лату юртбоахана техникана укх шера 1-ча кварталe а. ХӀалхехьа 11 трактора ремонт яь даьннай. «Красноармейский» совхозе механизаторашца 1968 шера 23 февральгӀакхачаш совхозерча ерригача техникана ремонт яра план кхоачашде дехкар тӀанийдад.

Шенхаштта теркал тӀабахийтаб бӀаьстий ювча культурай дерригэ фу дертгӀа кийчъяь даккхара.

БӀаьстий ювча культурай фу кийчдара гӀулакх 1967 шера хаьттанн хьалаш чоалтане хилара дикка халача даккхар теркал а даь, совхозашка дукхала хьагъехьа дерригa эшарго дахар фу дӀовттадара. [illegible] боарамегӀа дак ба. Масала, 3000 центнер совгӀа дола хьаккӀий фу боалам тӀех хӀунда боаларх да. Иукха 180 тонн гергга ялоешний 1—2 репродукце фуца хувца. 50 тонн «Гореец» яхача совхозе йоаьхьаьй, хӀаьта вокх боахамашa фу Ӏалашду мугӀарерта даьтах хувца а хувцаш.

Тха района къахьегамхоша, дикка доккхий хӀинаш каргагӀехийна дале а дукха кхоачашбоацараш а да тха. Иштта, шеча фу дӀаде кийчъелга дагӀа лех, фа хӀанз а 3-ча классага мара кхоачадьаьнц. Органически удобренеш кхашка дӀаувзара даьрзхӀа бригадаш дӀашагӀъехнаш, цудухьа ца болх ксала а лел. Органически удобренеш фермашка а лертгӀа лорасш лелаш.

Оаза тхоашта хьалхашка оттадаь дехкар да ерригача бӀаьстий ювча культурай фу 1-чен 2-чен классех мара ца хилийта, кхашка, къаьстта а хий дехкача даьтташка органически удобренеш дӀаувзар тоаделга, уж хьайбаш лелдеча фермашка Ӏоаелга а лелаелга а, даьтташка хий дехкарах дикагӀа пайда а хийтан, районе гӀоала юкъера даьрхӀача хӀара гектара тӀара 22,4 центнер ялат даккхар Ӏалашделга, республике 500 эзар тонн ялат даккхара къоосана юкъе деаттӀаш дола дакъа доацийта.

Района къахьегамхоша долла хӀана ху кхоачашбоацараш дӀадахарах бӀаьстий ю культурай дикагӀча агротехнически ханашка е йоаттӀача тайпара дӀаерал.

А. МАТЮШИНА,

Урус - Мартана районни юрта боахамо производственни управленно начальника декъашхо [illegible].

Нагахьа санна дӀадахача шера Грознерча «Электроприбор» яхача заводо 2 миллионни 700 эзар шарикови ручка арахийцабале, пятилеткa кхоалагӀча шера 3 миллионага кхоачаргъа из цифра. Графикага хьежжа арахеца дезачул дикка дукхагӀа ручкаш хьаду заводе.

Дукха мероприятеш чаккхьахай заводе производства технологе эргальхка хувцара, къахьегама оасарле даккхьара. Масала, ручкай корпусаш хьеш дукха пластмасса отход юсар, из дӀакхуса езаш хилар. ХӀанз иштта хаь дукхах ха йоацаш заводе бож бе йиллиний «Вальцы» яха машина. Цу машино теро хулийт хьалхагӀа дӀакхуcсаш хиннача отходашта шоалагӀа переработка а еш, царех ручкай корпусаш хьае.

ХӀанз заводо кхаь тайпарча системах дола шарикови ручкаш арахац, кхоалагӀа «Мир» яхача системах дола ручкаш арахеца долалургда заводе. Цул совгӀа завода конструкторашa хӀанз кхаь беса йадеча шарикови ручкай конструкци кийчъеш ба. КхоалагӀа заводо арахецаргъа йоккхий ампулаш, дӀанзарчарех кхоаза дукхагӀа яздергдолаш я уж.

А. ГАДАБОРШЕВ.

Сурта тӀа: сборочни цеха вальцовщик Иван Беликови сборочни цеха начальник Гребнева Нина Петровнеи кердача вальцовка хьожаш ба.

И. Попово сурт.

ХАЛОНЕХ БӀУ ЦА КЪОЖАБЕШ

Планал совгӀа арахецача продукцеи материалаш кхобаш дӀаахийтаракц хьабальна пайда чубоагӀа пятилетка фонд дӀашагӀъехаддаь Грозненски локомотивни депо. Из массашa воал дукхагӀа хул из. Профсоюзни комитета каст-каста къестаь цу фонде дакъа хаца безам бараш заяв лелеш.

Тепловоза машинисташ их. Парунова, Лелешкова, Тарасова В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дениа кадъабоххаш керда тӀаийдача дехкарех царех хӀаране 22 тонн кходе. ХӀаьта пятилетка тӀехьарча шера 28 тонн дизельни доагор кходе. 15 эзар тонн боза мукь дӀаккхуьача поездашка мукь дӀабахьийта даьркӀад. Дукха ба укхазе ужжаме дехкараш тӀаийдаь болхлой.

Дика толамаш даьхад тепловозникаша укх шера а. Январь бетта шин декалах [illegible] тонн доагор кхоадад их. Иванова, Ильязова, Кутикова, кхьчар а.

Локомотивни бригада дӀадоладь дика гӀулакх хьаладьцад механически ремонтнии цеха болхлоша а.

Грозненски тепловозникашта юкъе хьинаре къахьегарца цӀи хеза ва машинист Полторацкий Феликс Иосифович. Грозный—Минеральные воды — Дербент яхача участкашта [illegible] [illegible] поездаш масса [illegible] графиках лелаш цо, поезда[illegible] та дика гӀулакх а доаттаду, доагор а кхедеш дӀаухийт.

ДӀадахача цхьан юбилейни шера цо кходир 21 совгӀа тонн дизельни доагор. тӀехьансаш хинна поездаш шоай ханнахьа дӀаахийтар бальан долаш, 92 сахьат совгӀа хан. Укх шера хьалхарча шин декадо 1300 килограмм доагор кхо сахьат хан кходо а дӀаштӀехьдаьннад Полторацкие.

Иштта дика болх бар бальан долаш «Грозненски депо дикагӀа вола машинист» яха цӀи еллa цунна дукха ха йоацаш.

Дукха халонаш йттар Грозненски станце мехкдаьтта продуктаж цистернашка ӀочуйоттачА хана. Кхерам бар задани кхоачаш ца еш йисар. Из гӀулакх дӀаштӀехьдаккхара шерра ях лъаьжар локомотивни бригадашта юкъе.

Стрелочникаш, башмачникаш, весовщикаш, кхьчар а болх дика дӀаштӀехьа а бальнка дӀабахьар бахьан долаш теро хилар плап кхоачашъе. Из бола хьахкъалцеи, хьинар ца кхедеш дӀабахьарех дукхача болхлошта баркалаш а кхайкадеш ахчан совгӀаташ тийлар Грозненски локомотивни станцейн кулгалхоша.

БелгалбаьннарашТа юкъе ба: локомотивни депо машинисташ их. Юрченко, Незнамов, маневрий диспетчер к. Мазур, стрелочникаш их. Гусакова, Панченко кхьчараш.

Г. АНИКИН.

ХЬИНАР СОВДУВЛ

ХӀара шера дукхагӀа хул Малгобекски - Вознесенски майда тӀара тохкама участкаш. МалгӀабикера мехкдаьтта тохкараш дика Ӏемаб меловни тӀоалашкара кӀеж еттийташ мехкдаьтта хьахаха. Бакъда, цох кхоачам бац мехкдаьтта управлене геологически служба болхлоша. Цудухьа каставгӀа уттае бальнаб уж кӀоарга скважинаш хьалъергӀалах юрски тӀоалаш тохкаргӀохеи проекташ.

Царех, проектни кӀоаргал 4760 метр йола цаӀ яр. совхка сентябрь бетт. хьалъе йолаль скважина. ХӀанзалца цу тайпарча скважинашта бурув тохаланц МалгӀабике. Ханал кх бутт хьалха бурув теха баьдо цу скважина бригада членаш. Шера заленега диллача 2.000 метр йолча 2.250 метр бурув тохар цар. Материалаши утяжелителаши кхоабеж дӀаахийтар бальан долаш патчахьалкхена 13 эзар сом кходе дӀаштӀехьа а даьлар.

Дика дӀадолалаьа бурувдеттараша пятилетка кхоалагӀа шу а. Январь бетта план 10 ди хьалха кхоачашъйаь баьннаб уж. Укх шера 2.280 метр теха [illegible] бурув Октябра 51 шу дузача денна теха лерхха даьрхӀаь цар.

Дукха ба цу бригада хьинар долла болхлой. Царех ва Йолиев Мухарбик. Цу коллективе вагӀача хана пхьанкха балха говзал лиар цун. Бурув деттачун гӀонча волаш болх а беш лакхъю цо шийна балха говзал. КӀеаига из ьннетчув тӀехьагӀа говзал Грозне бурув деттарий курсашка деша вахийт хов. Йолиев. Цигара кӀоача гӀона сменана верте латт из. ХӀанз шийна говзал къоача болхлошта дӀаӀомаю Мухарбика.

Халонех ца къахкаш къахьегам ва Хамхоев Башир а. Болх бешшехьа сайонийнарча школе деша дӀаштӀехьлоал цун. Цун бахьан да школа чаккхьаьккхачул тӀехьагӀа мехкдаьтта институте деша ваха цун безам чӀоагӀа болга.

Балха говзал даккъара дукха къахьег бурув деттача оборудованена гӀулакх веча слесара П. Евтушенко, лаборанта Р. Палкина, дукхаз хьчар.

Т. ВЛАДИМИРОВ.

МЕХКДАЬТТА ДОАЛЛА МОТТИГАШ ЛЕХ

Тохкама балхий итогаш яра а дӀахорча хана йола планаш шоцара а укх денношка «Сунжанефть» НПУ гулбелар геологаш — НТО членаш.

Бурув тохарен скважинаш карагзарен балхий йоккха опыт Ӏоаьйа сунженски бурувдеттараша, хӀаьта геологашa бокъонца лаьрӀай мехкдаьттан газен запасаш. Республика промыслашкара болхлой ух тха опыт йоза, 1,5-ка дукхагӀа доаккх республике мехкдаьтта хӀанз, хӀаьта пятилетка чаккхйоалаш кхы а 30 процента 8 шу дальча 65 процента хӀанзчул дукхагӀа доаккхаргда мехкдаьтта.

Нохч-ГӀалгӀайче йоккха моттиг яц, хӀаьта Тиркен Шолжен доагъашка белгаль ерриг йоаккхагӀа мел йола мехкдаьтта доалла моттигаш бурув теха яьннай.

7—9 километр кӀоарга даьтта цӀал [illegible], хӀанзалца бурувдеттарий оста тӀаккхачанза долча мехкдаьтта тӀоалий сурт геофизически методаш Ӏомаду. Геофизикашта гучадальнал мезозойски тӀоалаш цхьатарра дӀадоахаш доаьаш цхьайолча моттигашка дахагӀа, вокхазахьа лохагӀа хилар. Цу тайпара тӀоалаш бӀаь метраш лохлуш а лакхлуш а моттигаш я. ХӀаьта Заманкулен Ачалкхен кӀоарга бурув техача а гучадаьннад 3 километр сона тӀоа цхьара 2—3 километр гаьна къулбехьенгахьара къилбаседенгахьа дӀатоттабенна хилар. Юккъхьашe хала да цу гӀулакха мел доккхий низам кӀича хургa кхьметтел хьалагалоаладе а, хӀаьта ха-ч. хьалхагӀа белгалдаьхача тайпара, хьашт мела а хиннай!

Шолжа дукъагӀен Алханчурта атагӀарен мезозен тӀоалаш бенех аьтташ хилар гучадаьннача тӀехьагӀа хьаккхьачча тӀеххьарча геофизически данней анализ а яь, хӀаьта, иштта Старогрозненски мехкдаьтта тӀоалаш эггара малхбузенгахьарча йистаца форма тӀехен тӀара хьайнистча тӀерча мела республика эггара лохагӀча моттигера № 550 йолча скважино шера толаме мехкдаьтта теладаш хилар теркал а деш «Сунжанефть» НПУ кертерча геолога вон. Галиихина «Грозненский рабочий» яхача газета тӀа а царте обкоме а предложени еар Алханчуртски атагӀара къаьст-къаьста блокаш тохара хьакъедьа. «Грознефть» геологаш а Грозненски мехкдаьттан тохкама институтий Ӏалмахой а кӀаьни аьгобальначул тӀехьагӀа решени тӀаийцар 5—6 километр кӀоарга бурув теха кӀайний ул-улув хургӀолаш массех «опорни» скважина яккха аьнна. Скважинаш йоахаргъа дӀаьхегӀа долча доккхий къулбехьенгахьарчен къилбаседенгахьарчен аьгӀонца, юкъаьнца йоахаш чӀоагӀача породашта юкъе гул а деша Ӏайна дотта мехкдаьтта дахара. Карабулакашa хӀанзаде а № 72 йола скважина йоаккхаш ба мехкдаьтта тӀоал тӀерча малгахьара дакъа аьттув болаш долча, вешта аьлча ургӀа веста-тӀоане гола теха долча Заманкульски промыслана къилбаседенгахьарча Долакова юкхе. Цул совгӀа, Заманкуле тохкама йола породаш [illegible] аьлца хетаиш дерригача юрски тӀоанех чакхбала дага болаш долча дукхагӀа къулбехьенгахьарча беса аьгӀонца 7 километр кӀоарга скважина йоаккхаш бурув тохара вышка хьалъьй.

«Сунжанефть» бурувдеттараш Заманкуле, Карабулаке, Серноводске эксплуатационни бурув тохара проекташ кхоачашъярга хьажжа Закий-Юрта, ДаьттагӀен, Наьсарен-Яндарен районашка мехкдаьтта даха белахургба. Наьсарен-Яндарен районе структура лохаш третични тӀоалашка 1500—3000 метр кӀоарга вай ханета дилача «сагий» скважинаш яха йолиеннай «Грознефтеразведка» трест, цу тайпара тхона кӀоарга бурув теха моттиг а кийчъеш.

Доалол декъа хьалхагӀа а кийсъеннай Алханчуртски атагӀаъяраш санна йола даьттан чкъор хьалъесталча мехкдаьтта даьха моттигаш, хӀаьта цо лаккхье района перспективность.

Мехкдаьтта лохарий коллективо дика дӀаштӀехьбаьккха къахьегам, шеко йоацаш, аьттоаца чаккхбаргба даьтта хӀаьхарча гаязашнара керда тӀоалаш хьаделлара а цу тайпара мехкдаьтта даккъаран дӀахо йодача хана запасаш Ӏалашъяран кхе шера алан кхоачашъярца а.

В. [illegible],

«Сунжанефть» НПУ ЦНРС-е воккхагӀа вола [illegible].

НАЬСАРЕРЧА ХЬУНИЙ БЕРКАТ

Района экономика дегӀайоалара резерваш дукха я наьсархой. Царна юкъе дикка лоархӀаме я 37 эзар гектарал совгӀа йола хьунаш.

Цар дӀалаьцар ялат дӀале, кхыйола культураш кхе метаргдолаш даьтташ хац, нагахьа уж ецаре а даьсса дадаргдар уж. Цудухьа кхы а дукхагӀа лоархӀаш, дехкал де доагӀа цу хьунех.

ХӀаьта а даа поагӀа, 1964 шерага кхаччалца йолча хана царна доагӀача тайпара доал даьлац аьнна. КӀеанга, за даьлац царна кхоч боацаш уж теда Ӏемачь наха.

Дит шу хьалха теркам тӀабахийтар Наьсарерча хьунашта. Районе вӀашагӀбеллар боккха хьуна боахам. Тхога хӀанз йолаш я хьунеешта Ӏуна де эшаш мел йола техника: ниа бода корчевателаш, кӀетаргаш теларaш, дизелаш, бепзомоторни херхаш, автомашинаш.

Шерагара шерага дукхагӀа хулаш боагӀа шоай гӀулакх довзаш бола хьу лелаю специалисташ. Шн-кхо шу даьлла хьуна боахама институт лаккха цхьа саг мара вацар тхо долча болх беш, хӀанз иннь ва. Тха кертера лесничий Хутиев Мустафа Алиапате из институт лъккха ва. керттерча инженера Арчаков Махшарипа Ленинградера лесотехнически академи лъккхай. Дукха ба тха боахаме шоай профессех средне-технически дешар дийна кагий нах а, хӀанз заочно деша багӀаш а ба.

Йоккха тӀехьале йолаш, Наьсарерча къахьегамхоша дукха пайда лургболаш хьастац, да вай дуцараш. Бакъда цар гаьзаш хӀана а йолча тайпара ейзанц, гучальхаьц хьунаша шоай хьайненаш. Цудухьа эп дийша нах, специалисташ. Оаха кхомбу цар, тхоашта хинча тайпара дӀахьеха, Ӏомабе гӀерт.

Иштта укхаза дукхахча шерашка балхаш а кеш шоай гӀулакх довзаш профессе езавна практикаш а ба тха. ЦаӀ болхо вац кусторезв тӀа вагӀа тракторист Дьяков Иван дӀавала метаргболаш. ТӀем тӀа санна лорадуш, шийна ха яргӀола нинь лаха хоаш хила вола укхазара араш санна лакхача, кӀоаргача ядача хьунашка болх беш вола саг. Иштта ва Иван, лесникаш Усманов Мак, Пияхиев Ӏумар, Цуров Осман, Кусов Шахмарза, шофер Хабриев Аьхьмад, иштта дукха кхьбола хьу лелаераш. Цар низаца тхона кхоачашдулургба тхоашта хьалхашка латча дехкараш.

Фу декхараш да тхона хьалхашка латтараш, фу пайда эца дерхӀ оаха тхоай хьунех?

Атта хац укхазаре яр санна дика древесина йола тайп-тайпарча норех йола хьу лала: беча бӀар, эвар яха къоахе (цох санна шифонер, диван, туфлешта кӀожув хулаш дахча дац), дихх, наж, ости, межлий уж! Цукха кхн еза цар кӀераш.

ХӀанз дӀадахача шера оаха мебель хьаеча мехка фабрикашта яхьийтай 5400 кубически метр херхa древесина. Из я цаӀ-ах паии. Оаха дӀа мел лу дӀаэпаргӀолаш а ба тха заказчикаш: хов парна оаш тха дахчах яхӀама дика, хоза, чӀоагӀа хулга. Укх шера хӀана ца эшаш шозза лаккъена тха задани.

Древесина лое Ӏап тха хьунаш. Цох хьийоалача отходах а пайда яц оаха. Цох оаха организацешта, бахача нагаха дожа дахча (газ хьачуйилла йоалаша эпарга из наьсархошта), цох оаха хьаш тайп-тайпарча ахархочоа эшa хӀамаш: кемсашта йогӀа гемеш, бенийн баьльин Ӏержаш, дӀараш, тускараш, карташ еча эша хьоккхий, ...Вешта аьлча цаӀ цӀагарт доац пайда ца эцаш. Цу етходех тхона дӀадахача шера 12800 сом пайда хилар.

КӀезига я тха хьунашка хулараш санна бальнаш хулаш моттигаш. Совхозаша пайда эц царех.

Цу гӀулакха оаха укхаза жа кхаба доладьд. Кхо бӀаь совгӀа устагӀа ба хӀана тха жа лелаеча ферме (оаха ферма еал цунах, хӀана аьлча 600—700-нега дӀаккхачийта уйла я тха уж жа). ДӀадахача шера 4700 сом цӀена пайда белар тхона цар. болпошта дарегӀа дулх хилар цахадаш.

Кхы йий тха пайда эша торонаш, резерваш? Шортта я. Шийна тайпара чам болаш, дарбона дика хул Наьсарерча хьунашкара гуздаь покхарий моза. Къаьстта белгалдакха деза хьехо ду моза. Бера, жамараштa, дихка цул дикагӀа дарба деш моза ап кхаш укхаза дуешаш да из. Дукха а ду из-я, хьеха гектаре 500—1000 килограмм.

ХӀаьта а резервах оаха боагӀача тайпара пайда эцац, вешта хӀана махара хӀадоха а деннадац тхо-м цу гӀулакха доархӀаш бе. ДӀадахача шера мара боккъонца тха боахаме покхарий мозий да, аьнна ала йиш йолаш хиннадац — 54 ниж дела бир оаха цу шера. Цар даьккхар Ӏамна моазгта а хӀанз оаха хьатӀамийнача кхы 100 нижкхаш а даьан йоал — 600 совгӀа килограмм. Тхо тем укх шера цар тхона дукха пайда лургхьарах. Наьхо йолача хана кхы а шербе дерхӀ оаха покхарий мозий боахам: эзаш шортта хулаш моттигаш ма йий тхьараш... Лоаша аьлча хӀанз уж делалеш волча тха венкхача сага Цутиев Хьусена шортта бе балх хургба, цул совгӀа шийна бригада дӀашагӀйоллана а езаргъа цун.

ХӀанзалца эрий бальна сом мара хиннабац тха хьунашка, хӀанз культурин гаьнаша кхы а дезагӀа деш латту цар сурт. Укхаза дӀайийна а дӀайогӀаргӀолаш а я йоккхий сеннй бешанаш. Дукха ха йоацаш оаха 153 гектара тӀа хӀаллийна боча бӀараш дика ехад. Иштта хеш хургӀолаш я Ӏажий, хьачий, гӀамгӀай бешанаш. Сонех сонаш йоаха тхоай цех хьеелза дага да тхо укх цхьан-шин [illegible].

Иштта беркат да Наьсарерча хьунашка. ХӀанз тха районах доахан, ялаташ, промышленни продукци лун моттиг я оал. Бакъда, из оалача хана цхьаннеиа дагайоаш укхазара йӀаьхий хьунаш. ХӀаьта каста шоай [illegible] пар а.- ТӀехьале дика йолаш я уж.

Оаха совий бешанаш дӀа а йогӀаш ха дӀа ие йода хьу кӀезигъергъа аьгна кетализа мет гает депараштa. Иштта лоп из. Тхоай махула шерьегӀерт тхо хьу, дукха [illegible] цагара арахйн санна йола акха гаьнаш. ДӀадахача шера оаха уж йийра 150 гектара тӀа. Укх шера а доацаргъа цар йоккха моттиг.

ХӀанз къоал гаьнаш дӀаед нах Ӏомабеш де хезар царга дӀахайтам инструкташ еш да тхо.

Цул совгӀа оаха повкъостал ду тхоай воцерча боахамашта а. ХӀанз шоана Наьсарерча, МалгӀабикерча совхозашка бӀаргагурга дӀальхий къонна хьуна полосаш.

Укх тӀеххьарча пхьанчни шера уж санна доал полосаш дийнад 80 совгӀача гектара лаьттаи тӀа.

ДӀадаха шу дика чаккхьальхтар тха хьу лелаерий коллективо. Цхьанкха показатель яц 120—130 процентал лохагӀа кхоачашъяь.

Укх шера а оахош юбилейни шера хӀайолаь темпаш мел ца алийта доладенид оаха. Из тхона кхоачаш а хургда.

А. МАРЗИЕВ,

Наьсарерча хьуна боахама [illegible].

ГӀИШЛОШ ХЬАЛЪЕЧА— ДИКАГӀЙОЛА МЕТОДАШ

Ӏилман лорва тӀа къахьегаи вӀаштӀехьбаккхарен фабрикаши заводаши лакха производственни культура йолла предприятеш ера йола социалистически ях [illegible] даькъера Свердловски областерча предприятей дика опыт вахае хиння хьалаьцай № 7 йолча треста чуйоагӀача Грозненски монтажни управлене коллективо. Къахьегама оасаре даккхьара, оборудованех, гӀишлои материалех, транспортах дикагӀа пайда [illegible]. Къахьегам Ӏилман лорва тӀа вӀаштӀехьбаккхара, болхлой кадраш кийчъяра, уж дӀакийсъяра вокха мероприятеш кийчъяьй да.

Управлене дики болх беш хургйола гӀуллакхерча шиьха, болхлой квалифи кация лакхъе е корда балха говзал Ӏомае 150—200 болхлочо. Управлене дика вӀаштӀехьдаьккхад балха дикагӀйола методаш Ӏомаелга, цу дикагӀйола методаш болх байтара дола хьоххама балхаш. ДӀадахача шера дикагӀйола гӀишлоеньяра методаш Ӏомайир 40 саго, газосварщика, электросварщика шоллагӀйола профессеш Ӏомайир 35 болхлочо. Слесарий - монтажникий квалификаци лакхъяьа чӀоагӀа повкъостал ду город Грознерча № 5 йолча профтехучилищe, шоай болх бешшехьа цу училищерча курсашка шоай балха разряд лакхъю цар. Иштта шоай балха говзал лакхйир соахка 55 слесара - монтажника. Бовнгсоюзни дешара комбинатерча курсашка деша а дешаш шоай технически боарам лакхбу инженерно-технически болхлоша а.

Технологически трубопроводаш вӀашагӀйоккх управлене промбазе централизованни хьисапе хьальча уллвехи секцеш. Дерригa кхоачамдеча монтажни балхех цу методах кхоачашду монтажни балхаш 75 процент ва. ДӀадахача шера управлене промбазе централизованни хьисапе хьаль ухалли секцеш 2500 тонн яр, из бехьан дола кхоаль ахча 23 эзар сом дар, хӀаьта уж хьаярга дӀайола ха 5 эзар сага-сахьат кӀезигйир.

Управлене промбазе секцеш хьалара поточни лини болх бе йолаенначул тӀехьагӀа цу участкеца къахьегама оасарле 4-за даккхьедар. Трубопроводий уллаш хьаяра поточни лини болх бе йолалд дукха ха йисаьа. Из болх бе йоллачул тӀехьагӀа къахьегама оасарле шозза даккхлургъа.

Сварочни балхий дикагӀйолча методаш а шерра пайда эц промбазе. Масала, ахантоматически хьисапе сварка еш цига цахадаш болх беш а цаӀ пост. Дерригa сварочни балхех 80 процент автоматически ахантоматически методах цу промбазе. Цу методах сварка бир дӀадахача шера 3 эзар тонн хулача трубопроводашта металлоконструкцешта. Пачхьалкхена из бахьан долаш баь пайда 30 эзар сом да.

Управлене производствана шоагӀлий мух ца хулча болатах трубаш лаа метод. Сварка цу методах шерра пайда эцаш разламайнийга горизонтальне установка вӀашагӀйоллача. Легированни болатах йола трубаш теаре методаш а дика пайда эцаш управлене.

Монтажни управлене промбазе централизованни хьисапе хьеча боккхийча уллех вӀашагӀъехк металлоконструкцеш, 15 тоннага кхоачаш хул уж. ДӀадахача шера боккхийча уллех вӀашагӀъехк металлоконструкцеш 600 тонн яр, хӀаьта 12 эзар сом пайда бир цо пачхьалкхена. Технологически оборудование монтаж еш дай балхаш управление кхоачашду механизированно - монтажни бригашца. Цу методах вӀашагӀъехкар А. Шерипова цӀерагӀча нефтеперерабатывающи заводерча атмосферно - вакуумни трубчаткаш каталитически реформинган установкай оборудованеш. Технологически оборудованена монтаж еча дикагӀйола методаш балха юкъехкхарех управлене болхлошта их. Пономарева, Борисова, Ковальчука делар халкъа боахама карагӀенеи Выставка дипломаш.

ХӀанз центральни газофракционирующи установка (ЦГФУ) езача колоннашта монтаж яра проект кийчъяьй. Цу керданча методах вӀашагӀйоллаьргъа 350 тонн гергга хулa 9 колонна, лакха 72 метр хургъя уж. Из метод хӀанз эггара прогрессивнигӀа йола метод лоархӀаш я.

Цу управлене керттера теркам тӀабахийта безача участкех цаӀ лоархӀ болхлой къахьегама хьалаш тоадара методаш балха юкъехкхьар. Масала, управлене хиннача металлически цӀенушта метта стандартни дахчан 40 цӀа хьаьадаьд. Цу цӀенох цхьа хакъа монтажни участкай начальникий их. Белячкова, Святске, Ковальчука, Хасматулина, бригадира Карло инициативах шоай низаца хьалдаьд. ЦӀенош хӀоаху хинеи Ӏанаргеш, болхлошта эша дикаdа я цу цӀенош-ка. Царех цхьалолча цӀеношка я инструменташта даьрхӀа моттигаш, раздевалкаш, умывальникаш, №№ 1, 6 йолча монтажни участкашка я ахкана эша душевой. Трубопроводашта автоматически сварка еча помещенешка вентиляци яьй. Иштта кхы дукхаь вердадараш кийчдаьд болхлой хьалаш тоадаре.

Ӏилман лорва тӀа къахьегам вӀаштӀехьбаккхар цига дӀадолалир йоагӀйоагӀача оборудованен болхлой дӀайийсбарца. Массанех а боаравах бе болх хилийтара, яйса планировани яра управлене коллективо генеральни подрядчикаца дага а йоалаш де деза балхаш белгалдоех. Цул тӀехьагӀа генеральни подрядчик хьеш дукхала балхаш кхоачашдара материалаш Ӏалашъяра шоай-мел торонаш а. ТӀаккха чӀоагӀлу кхоачашде деза балхаш. Из бахьан долаш хьаьдача нана-кхоачашде лоача балхий реальни план а участкашка. Бетта шозза белгалдаьха балхаш миштa кхоачашдаьд хьожаш анализ а управлене коллективо, хӀаьта цар даккхеш дӀайохьийт гӀишлои управлене «Грозхимнефтестрой» треста генеральни подрядчик йолча организаце.

Балха разрядаги квалификацеех хьежжа дӀа-хьа нийсбу болхлой. Цар бечa балха цахадаш тӀахьожаш лоаттабу общественни нормировани бюро. Болхлошка, механизмашка ха эхьа йоа ца еш. бизахча низаца болх байтара хӀара декна тӀахьожаш лоаттабу участкоии нормировщика, нийсдена кхоачашбоацараш дӀадахара сихха накъаш лох. Уж лакхе белгалъяьха мероприятеш чаккхьярах дӀадальдар оасарле йоацаш деш хиннa балхаш, механизмаш сеца латтаьга. Иштта болх барах дӀадахача шера плани тӀаийца хинна социалистически декхараши толамца кхоачашдир управлене коллективо. Укх шера а къахьегам Ӏилман лорва тӀа вӀаштӀехьбаккхара болх тоабарах дикагӀа йола методаш производствана юкъехкхьаран белгаладьха мероприятеш кхоачашъяра хьинар кхо ца даш къахьегаш я управлене коллектив.

[illegible]

КПСС Грознойски горкома [illegible].

Доьазол дехьара

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЯПОНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВАГА ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

29-чу январе СССР кхьчу мехкашцарча гІулакхий Министерстве Советски правительствин цІерагІа СССР-ера Японе посолага Т. Накагавага заявлени йир вьетнамски дешна Японе США-ца цхьана леладу тІема - политически гІулакхаш чІогаІлуш латташ хиларца хувзадення.

Советски правительства, йоах заявлене тІа, Азера хьал лертІадаккхара ковкъостал де, советско - японски гІулакхаш дегІакхувлара аьттув бакхха безам болаш ше хилар теркал а деш, японски правительстваге ше кхайкаш хьалхагІа цкъа санна дукхаза а дІаьхад, дунен цу райовера кхохкам бикъбеш долча гІулакхашта японски правительства сабар дерг долгах ше дог тийша хилар. Цхьабакъда, фактаща хьахьеках, японски правительства лелабер кхьчу оагІорахьа берзабаь никъ хилар.

США агрессе бекхе е езача метте, Японе малхарра аьчча цун политически дипломатически оагІув хьалловц. Цута дархІа дагІаний хьалхагІа Вьетнама Демократически Республика территорена США-с оакхарой хьесане бомбащ чуеттар халахетилга хьакхайкадеш химнача японски официальни деятелашта хІаьа малагІаш енна а цхьа тайна гарантеш, царна кеталох, агрессора а на хуш, агрессе бала качбеварашка ца елча бомбаш чу ца еттаю соцце йиш яц яхаш хувдаш хилар.

Заявлене тІа уйла тІаерзаю. Вьетнама ферда воазовеш чухьарча тІема операцешка юкъарчал хоапаш хакъа лоапаш долча США 7-ча флота атомни кемаша японски портех пайда эцара Японе правительства официально рала хиппа хилара. Японски правительства цу решене цІав ю японски портех американски атомни баща ярга бозача ноакъа гІолла цхьаьнхд гІа баккхар. Япони дІахо США-с Азе ледаече авантюристически политикаца, Вьетнамерча цар агрессевна юкъеолар.

Дукха ха йоацаш, бенгалдоакха заявлене тІа, хьанхайкадьй США президента Джонсонец Японе премьер-министра Сатоса кулгаш лаьаь, вьетнамски халкъа кьамал - картамукъалеп къовсам тоІабара генеральни плана цхьа шакъа а лоархІаш Къулбехьен Вьетнаме-цхьана «образовательни телевизионни сеть» хьалтьирах йола соедашени.

Японски правительства оффициалхьарца цу тайпарча гІалте цхьана уйла тІаоз шой политически лостамца: Къулбехьен Вьетнама хьакъехьа агрессивни аьллаьт чаккхьэхара гІулакха ВІашагІкхийттача Штатанта дукхьален гучахьен новкъостал дарх никъ лаьхаб Японе малхарра аьчча.

Цу тайпарча гІулакхашк, шеке яц, Советски правительства даим догІакхувла гІертаю долча советско-японски гІулакхашта воча оагІорахьара ютгкъам ца бе йиш ца хилар.

СССР правительства догдоах, йоах заявлене тІа, заявлене бенгалдахача хІамашка Японе правительство цІенхашта хьожаргахиларга, ше лелалеш долча гІулакхех Японена зулам дала тарлулга цо теркал дергхиларга, США-с Азе лелалеча, цу районна мехкашта доккха зулам де тарлуш болча агрессивни навкъа оагІув хьалдоаларг ца хиларга.

Т. Накагава аьлар, Советски правительства ер заявлене Японе правительстваге дІалургьа ше.

ЭХЬ ДАЙНА СУД

БОСТОН, 29 январь. ТАСС-а спец. корр. И. Абламовен Ю. Романцовен хоам бу:

США-рча антивоенни болам дектелашта — Бенджамин Спока, Митчелл Гудмана, Майкл Фербера, Маркус Раскина, Уильям Коффина еча суда хьалхара этаь дІайолдений укхаза.

Бостона федеральни окружной суде юкъдьанца пкъарчоа дувца аьнна дІадоладьа «тийшача балха барт вІашагІболларах», «цІур юкъьебехкарах» эскаре гІулакх де бала а вьетнамски халкъа дукъаларча тІем тІа дакъа ца а цо тугача американски жагархошта «новкъостал дарах» бехке валча Спокен цун-совтинцийн доаш.

Вьетнамерча тІема дукъаларча протеста болама бокккача деятелашта набахта бакха цхе шерага кхаччалца суд йр а 10 эзар доллар гІод толчр а яераш болаш да тІулакх, ирахьа санна судо уж бехке бойя.

Бостоне йоладеннача судо эгІазал гІоттамаш США-ла чухьа.

МИЛИТАРИЗАЦЕНА ТІАБЕРЗАБАЬ НИКЪ

ВАШИНГТОН, 30 январь. ТАСС корр. В. Конытина хоам бу:

1-ча июле дІадолалуча 1968—1969 финансови шера «США бюджета хьакъехьара послани» ихьийтай селхан конгрессага ВІашагІкхийттача Штатий президента Джонсона. Кердача бюджета проекта расходи дакъа укх шерарча бюджетал 10,4 млрд. доллар доккхагІа хургда». ДуккагІа хулийташ доле бюджета тІара дерриге а хІана дац аьнна дола ахча тІема гІулакхашка доаар алсамдаккхарца дувзадения да», — йоах послане тІа. Укх финансови шера хиннеча 76,5 млрд. доллара меттел хІана 79,8 млрд. доллар хьожаду Пентагона. Царех алххе вьетнамски тІема финансировани ярга дахийта дех 25,8 млрд. доллар.

Мехка чухьа, белгалдоаккх дІахо послане тІа, «вайна дукьала хийслу эшалуш воаца моастагІа — къал, торнигаш, ІалаьматІ дукха доаш дола бераш, тІа-тІа алсамдувлаш дола зуламаш, Іалаьмате дукхача вай граждании лоха образоване боарам».

Из шитта доллашехьа а, чурча эшалуш воацача моастагІчуццана къовсам лоаттабера хьожадьр лоадама ахча дац. НагаьаІ санна хьетІадоагІача финансови шера США тІема бюджет 3,3 млрд. доллар алсамйоаккхаш яле, образоваьна, торо йоацача американций социальни хьал тоадара кхы тІа а хьожалер дерригга а 800 млн. доллар мара дац.

Бюджетах лаьца ихьийтача послане тІа президента Джонсона юха а тІагІорттадаь дІадех болача пахагара йоаха подоходни налогаш 10 процент дІаккхьелта. «Вьетнамски тІемета дІадахийта дезача рувхо дІадех, — аьлар президента, — налогаш дІакхъелта».

Кердача финансови шера оттаеча ВІашагІкхийттача Штатий бюджета проекте къаьгга хьакьокх, официальни Вашингтона лаьыар мехка дІахо милитаризаци ярга. Къулбе - Малхбоален Азерех дунен кхьча районашкарех агресси чІоагІъяра тІаберзабаь никъ хилар. Из чаккхбоахаргба мехка чухьара социальни экономически программаш кІезигъяра чотах.

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Ханое ІуйрІайнара газеташ доакхаш лааг.
Я. Портеро сурт. ТАСС фотохроника.

Вежарашха долча мехкашкара хоамаш

«ШКОДА» — ЛАКХАЧА КЛАССАГІАРА МАШИНА

1957 шу чакхдоалаш сийлахьа белгала ши хІама хилар Млада - Болеславски автомобилашъерий. Чехословаке автомобилаш яра историегІа дукхьашха хІалахача шера декабре завода коанаІарех хІара денна 400 легковой автомобили боахама гІулакхаш дара йола машини аралхадьар. Шиттача гІулакхаш, г. Млада-Болеславерча автомобильни предприяте коллектив завода проектах даьрхІача производства низага хІаккьча цу Іеш, цул тІех а яьар.

Уж производства темпаш укх Іаьрчача шера а хилийта безам болаш ба укхаза. 123 эзар автомашин, цу хьагье 110 эзар легковой автомашин — шитта а 1968 шера йола план. Палахача шерала лайсийчча производства тегІаяра темпаш 10 процент гаргга лаккагІа хургья.

Автомобилашъераш шийна решенена гІаьбитар «Шкода-1000МБ» яхача легковой автомобила хикал бахьан дунна шоллагІа степень кхоачаьча пачхьалкхех конинсе а. Яз за цу машина технико-экономически хьокхамаш дунен боарамагІа долга. Комиссега цу тайпара вывод юенний машинах йоакха эксплуатационни дикалаш цун тайнах йолча доалох дехьарча автомобилий маркашна шийсъдьчуэ тІехьагІа.

«1000 МБ» яха автомобиль дика хилара теша ду из доалол дехьа дестеш, шеца хилара а. Ахаш гаргга «Эзбечкаш» — укхара шитта оаь цу машинах — йоахаю Австре, ФРГ, ГДР, Франце, итташ долча кхьча мехкашка дІаухийташ хилара я.

Млада-болеславски конструкторашна даим модернизани ю арахецача машиний маркашта, автомобилий керда тайпаш вІашшІехьдоах. Тайп-тайпара дола 33 тоалар юкъехьоргла «1000 МБ»-на а. Масала, цу хьакъехьа дерхІаш да бокхагІа низ бола мотор оттабелга. Цо торо хулийтаргья массал сахьата 135 километрага дІаххачае.

Автомобилаш елга — чехословацки промышленноста верстерча доакъоех дола цаІ — шоратара шерага шерагІа дегІаух. Планах дерхІаш да бакълагІа пятилетка чакхйоалаш, 1970 шу тІакхочеш, хьаш легковой автомобилаш мотоциклаш 1963 шерарчул шоазза дукхагІа хулийтаргья.

Прага. Т. МАРТЫНОВА, ТАСС корреспондент.

ХАЛКЪА ПОЛЬША ТКЪАМАШ

«ЛЕТ» яхача польски авиакомпане дукха ха йоацаш белгалдаьа ший шовзткъагІа шу дизар. ХІана общества хадданза дІа-са адара букаш лоаттабу дунен 21 мехкарча 23 аэропортана. Варшавера гІетташ самолеташ ух Афинашка, Вене, Бейруте. Белграде, Лондоне, Москве, Париже. Цунца цхьан хана польски столице ух «Ил»-аш, «Каравеллаш,» французски, голландски, бельгийски, скандинавски авиакомпаний самолеташ.

«ЛЕТ»-е дунен халкъашта юкъерча а чурча а трассашка гІолла 700 эзар совгІа сег вигав даьача шера. Укх шера ший пхи миллионалагІа вола пассажир вугайтволаш а ший парка «ТУ-134» яха [illegible] тІаххетаргйолаш а я «ЛЕТ».

Ший 40-гІа шу дизара «ЛЕТ» накъестнай ше дунен хІанзарча ханара авиакомпани малхилара. Цу чу бокх беш ба шоай гІулакха говзанчаш. Самолеташ лехкаш 1 миллион километрал тІеда никъ баьча «фегарча миллионевай лукхал 300 сага тІехьынай.

В. КУЗНЕЦОВ, ТАСС-а корреспондент.

Шенен тешамен гІулакх ду вай мехкахоша Советски Гераштарча Ниций мутІарашка. Царех цхьабараша шоай вахара никъ а лаьрхІа хержай воински специальность.

Уж санна барех цаІ ва летчик лейтенант Осканов Сосаркъий Суламбик. ХІана Качински лаккерча военни авиационни училище гІулакх деш ва из. Ший болх цо дика барах командоване кІезига хеставаш из. Училища партийни комитето цунна хетаць листовка аральяхкай.

ЗІамига волча хана дена летчик хила безам болча Суламбика дагалаьаар — летни училище дена гІолга — 1962 шера кхоачашхилар. А. Ф. Мясникова цІерагІча Качински лаккерча военно - авиационни училища курсант хилар цунах. Курсант волаш тІагІертта хийшар ца. 1966 шера училище йисте а аьккха летчик хилар цунах. Командоване инструкторалла - летчикалла хьожавир из сигала эза цунна путевка еннача подразделене.

Атта бац инструктора болх. Из шина хоаца лейтенанта Осканова. Цо кхеталера, училищера ше ийца знанеш кхоачамболаш ца хилар, тІагІертта къахьега, деша, опыт хьаьца Іомавала везилга. Цулкхьа хьалхарча ценноше а деза хьахьеккар Суламбика ше къахьеташ дукхабезаш, долла хІама ха гІертаю хилар. ДукхІа а вувлаш тІагІертта хьаІомаху ше шийца гІулакх деш барий дика нел дола гІулакхаш. Командоване, новкъостаца гІаз а бахе новкъостал ду цунна, гучайоах дукхача хана деза курсанташ дика Іомабенн кхебеш хьабоагІача летчикий къайлеташ. Эттара хьалха летни дешара методика Іомаелгеи карадеразелгеи, педагогикеи, психологии йоаилга, летни балха бокъонаш оттаеш дола документаш довзилгеи кхоачашделгеи.

Къонача эпсара дола хІама деттача тайпара вІаштІехьдалапар, гуш дар вахана болх баь опыт ца хилар, ихьабакъха знанешта тІакхуваш хилараш, Іомалуш тІагІертта къахьегарах дика пайда баьар. Геттара доацача хана эмиражера болх шийса вІаштІехьбаккха хайра лейтенанта Осканов Суламбика. Іомабераш хьесаш базарен нерттера метод лаьрхІар по эттаюра эффективнегІа яр — шийгара хьекхам а телаш Іомабелга.

Эттара хьалха гІетта сигалахьар. Мишта чакхдаре-хьегІ из? Юххьанца цІаводалуш волча инструкторага уйлаш яйт цо. Из ца худдаш висанар Осканов а. Цхьабакъда, тІагІертта къахьегаш, шийна тІадахла гІулакх дика деш, дисциплинка лакха йолаш хиларах, шийнарча наха новкъостал дарах шеконаш схьа дІаьвар.

Цхьабакъда, гІулакх дика дІадоладаь дарах чакхдоалаш цад деррига а. Ворига летни группа хьалхалаттарий мутІарашка хургйола гІулакх де дезя. Курсантий дог тешаду инструктора беррига а хьинаре къахьегаш, барттайна, дисциплина лакха йолаш хилча мара толам боалжалург ца хиларах.

ИШТТА ГІУЛАКХ ДЕШ ВА ВАЙ МЕХКАХО

Курсанташа шийца ахетахир шоай хьехархочо яхар. Воински дисциплина толлаь цхьаькха моттиг хилац группе, хІара курсант бокъонца кийчлу гІетта, хІаьта массанахьа а царца ва лейтенант Осканов. Цо Іоха а бу, ше а Іомалу. Эттара халагІа дар курсантешта инициатива гойтара ше лаьрхІар кхоачашдари да. Цунах тешабир курсанташ.

Эттара хьалха ше цхьаь гІеттар курсант Кукушкин, пул тІехьагІа цІаьккха а цІаьккха а гІеттар. Эттара хьалхагІа гІетта виъ курсант лейтенанта Осканова группацара вар. Из бар бокхха толам, хІаьта из бахьан долаш подразделене командира баркал кхайкалир къонача летчика. Из дар эпсара аьнна 28-гІа баркал.

Юххьанцарча толамаша корта бІогонне бовлабанзар къонача эпсара, ахь а чІоагІагІен тІагІертташ къахьега воалавелар из. ХІана летни практика, отлично чакхъьаьккха баьнаб цун группера беррига курсанташ.

Лейтенанта Осканова цхьаьна тарбу инструктора болхи общественни вахаре хьинаре дакъа лоацилгеи. Тешаме кхоачашду цо шоллагІа шийна тІадахала гІулакх.

Советски Эскара сийлахьча юбилейна тІехдика совгІат кийчдеш да хьалхалатта училища эпсар.

В. ТЕРНОВ.

СПОРТ

КІАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

ДСО «Труд» центральни совета спортсменаш классически кІалтохаргах кубок яккхара къаь дийнахьа яхьаш дІахьош хилар «Красный молот» завода спорта Дворце. Цу яхьашка дакъа лоацаш дар Москвера, Ленинградера, Владивостокера, РСФСР областашкара, краяшкара 146 спортсмен. Царна юкъе 60 СССР спорта мастер а волаш.

Вай республикера спортсменаш а бар цу яхьа дакъа лоацаш. Юкъера доаал долча А. Левченка СССР спорта мастерала кандидата норма кхоачашъеш шоллагІа моттиг яьккхи.

Яхьаш чакхъьаьар. Шо-шоай дезалга диллача хьалхара моттиг яьккхаш спорта мастераша И. Беговитецке (Кемеровски область), И. Гурьева (Ярославль), Г. Воеводина (Москва), Р. Камалова (Казань), Ю. Маркарова (Ленинград), Н. Тарасова (Свердловск), В. Грохова (Ленинград), П. Самусенка (Барнаул).

О. НИКОЛАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллея Гроэнен хувцалуш моргаш хургья, дохк хургда, лаьгІо мух хьекаргба. республике гІолла 2—7 градуси Грозне 3—5 градуси шелал хургья.

2-чеи 3-чеи февралe а ихь хувцаш цо луш ха лаьтта мегаш я.

Метеостанци.

ФЕВРАЛЬ МИШТА ХУРГБА

СССР европейски территоре йоачаш а йолаш, кІезиг - дукха моргаш а йолаш шийла ха летташ хилар лоархІ февраль бетта юххьен 13 — 18 февралея. Цу юкъагІа температура къилбаседе, къилбаседа-малхбоале, малхбоале 27—33, юкъмоттиге, малхбузе, къилба - малхбузе 16 — 23. Украинаш, Къилбаседа Кавказен дукхагІча лаьаь тІа 10—18 градус шелалга кхоачаш дохлургья. Юхейсача хана нохагІиа хьале кхьела, дукха шийла йоацеш, лоа а хеллаш дарь а хьекхаш хургья. Хьалхара пхи ди чаккхоаллаш, 10 — 14-чеи 22—27-чеи февралe къилбаседе, къилбаседа-малхбоале, малхбоале 0 градусагара 5 градусага кхоачаш, малхбузен къилба-малхбоален 3 градус шелалгара 2 градус йовхалга, Украинеи Къилбаседа Кавказеи 2—7 градус йовхалга кхоачаш хургья температура.

СССР Гидрометеоцентр. (АПН).

Кхоекхаенная хІана республикански шахматни чемпионате дакъа лоацача спортсменашта юкъера къовсамаш. Кот ца ихе шІа кха а ца йаьа Г. Мовшович. Плен пхи очко я цун.

Р. Аушева даьккхача сурта тІа: соахкара чемпион С. Кастерова (аьрдехьарвар), хІанзарча хьалхалидар Г. Мовшович.

САКЪЕРДАМЕ ВІАШАГІКХЕТАР

Гудермесерча номер кхоь йолча бархІ шера дешача школе деша хагІача берий самукъадоал шоаш долча хьоашалгІа цІи хеза наз баьккача.

Дукха ха йоацаш хоза кийчъаь, лостам баь хр школера зал. Массанена хоьра берашт долча хьоашалгІа Октябрьски революци йоаккхаш дакъа лаьна, 1918-ча шера дена парте член вола Виктор Александрович Быстрицкий воагІаргволга.

Веза хьаша хьекальчача чІоагІа гІозбаьнна бар дешархой. Къаьстта хоза хетар царна Виктор Александровича Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцие шоашеезе итт шу дизарна дувзадення Ленина орден лаьр. ЧІоагІа уйла тІаьхийта ладувгІар гузбеннараша шорте ветерана къамьлага, дукха хаттараш хир.

Ишттa вІашагІкхетар хилар цар легендарни Чапаевски дивизе тІемахо хиннача Салкин Павел Яковлевичаца, Сийлахь-боккхача Даьхен тІем тІа хиннача Григорий Павлович Крестинковца. ТІехьаовар хиннав МалгІабике германски фашистанта дукхаьала тІом беш. ХІанз Григорий Павлович пенсионер ва.

ВІашагІкхийттача хана цо берашта дийцар моастагІа мехкаьета Грознена тІа ца кхачийта гІерташ МалгІабика юхе даьттача дирача къовсамах.

Граждански а Сийлахь-боккхача Даьхен а тІемий ветеранаша дукха материалаш елар школьни музейна.

Сакъердамерча вІашагІкхетарашка дакъа лоацаш хул Гудермесерча берий библиотека заведующи Бугаева Мария Михайловна, механо-инструментальни завода шлифовальщик Москвана юхе а Курски дуге а тІом бечча дакъа лаьца Быков Георгий Антонович. Боккхача безамца ладувгІар бераша боккхагІа болча новкъостаща лелаьдьча турпала гІулакхех долча къамаьлашка.

Дукха ха йоацаш бераш долча хьоашалгІа венавар Гудермесе валаш а, къахьегаш а вола запаса гварде подполковник Куразов Хьаким Таталович. Куразов ше а ва цу школе дийша; Цхьайтта ордени медали я цун наьха тІа къегаш.

Дукха а бераша вай бунцарех лаьца йола материалаш. Ис болх барах укх деношка комсомола Гудермесски горкама «Сийлен гранаташ» яхар школерча дукхача бераша. ХІана Владимир Ильич Ленин ваь бІаь шу дизара хетаь стенд кийчъеш да бераш.

Дукха документаш а суртащ а кийчлаьд цу стенда лаьрхІа.

Х. ГАЛАЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ОАХА ДОККХАЛ ДУ ХЬОХ, ВЬЕТНАМ!

Шонг Хонг яха хий ухача хоаза втагІа яда башха йоккхий йоаца фермаши юрташ. Хий тІалаттача дуга ххашта юкъе йоккхад йоаца баьнцара гІайренилгаш тарлу царех. Чехка доаа хий а тедаш лел шоашдела баржаш, катераш, буксираш. Іалаьмате доккхийча оалхазарий ткъамех чкъаьрий доахача джонкаш парусаш тарлу. Хигара къилбаседа-малхбузехьа дІаьхдевка дІаулляш лоамий дукъ да. Цун босенаш къайлаьттай чакхвоалалургвоацаш листача хьуна нетараша.

Шонг Хонга шкина а берда йистой кІаьххала айенна литт лаьттал дамбаш — Іаьржа ухача хийех тешшаме ххаш а нах чуІа моттигаш а лорадешъяраш. Царех цхьан хамбагара дІайолалу Н. юрта дода наькъа таха. Ткъаьх совгІа ахархой цІаг дагІа, баьншарча хехий Іийне лечкъа а лечкъа. Юрта юккъе, нийса гІовлаш долча пальмай кІовжамашта кІал дагІа кирпишк диллa тхов бола къьнна буддийски книэз (пагода). ХІаьта цунна улуа — кІайчен цІечен ровай кІорапашца чуераяь чІоагІача кхерах яь обелиск. Из за Вьетнама паргІатон мукъален бахьан майра летеш байнараша дегІа памятник.

Юрта улица тІа бІергаго Зи а книжкаши тетрадаши бе а доахкаш бола дукха кагий нахи мехкарийи. Уж — Ханоера цига дІаахийтача педагогически института факультетех цхьанне студенташ ба. Укхаза соа кхийтар новкъостий Нгуен Ван Нга — ДРВ просвещене министерства вакал, Минь Тинь — Ханойски пединститута директора заместитель. Тхьога хьалхьйккхар хьехархойи студентийи кулгашца хьалъь студенчески аудитореш, лабораторяш, клуб.

— Столицера музаш аралхарах йола решени правительства тІаьйнай американски фегара ниравташ довнилде кастьеста тІаухаш хиларца дувзадешна, — дуац Нгуен Ван Нге, — хІанз пединститута 13 факультет юрташка дІатаръенний.

Тхо чудех кхоалагІча курса студенташ веша багІача аудиторе. Моттигерча гІишлоа материалех — бамбукех, дезбатах, чах, кагех — даь дІаьха отар да из. Рижаш а кхагаш а доацаш да кораш.

Нертанта меттел лаьттах Іотеха лахчаш истолаш да студенташта. Аудиторе 60 гаргга сег ва. Уж дІахьеж хьехархочо чоалхане формула дІаязьеш латтача доскагахьа...

Пхийтта минут аьлча перерыв хул. Шоашца учебникаш, конспекташ, гераш хьа а цІица, улица тІа арабоал студенташ. Хьехархочеа дІатІадоах тхо.

— Хьашал толал шоай, — йоах Минь Тина, — ер ва тха дикагІвола лектор, физико-математически Іилмай кандидат Фам Зуй Хьен.

Ханойски педагогически институт биттелькхачул тІехьагІа М. В. Ломоносов цІерагІча Москвски пачхьалкхен университета аспирантуре деша ваьІаш Фам Зуй Хьен.

— Советски доттагІий новкъосталца, — дуца цо, — дикка сиха Іемар со эрсий меттала дешен хаден. Сай Іилмаш кулгалхо вар профессор Владимир Семенович Шпинель. Аз боккхача мехье дерхІ белгалбьйна болча МГУ ядерни физика Іилма-тохкама института специалисташа сайна даь новкъостал а. 1963 шера шийбетта диссертаци чакхъьаккхар аз. Ханое яхаьеча ядерни физика дакъехьа тохкаммий болх бе воалавелар со. Массехк болх къабаьб аз, цар лакъе «Гамма-резонанс» а. Уж кепатехад советски «Экспериментальни и теоретически физика» яхача журнала тІа, хІаьта яхаьлераш американски Іилмаш журнала тІа кепатехад.

...Массехк ди хьалха американски самолеташа фугасни а шарикоаий а бомбаш чуйийттай И. юрта. Бомбаш ийттай китта дамбашта, чкъаьрий доахача лодкашта, насосни станцешта, ахархой йахача цІенонта. Массанена Фам Зуй Хьен ополченцилчакъа лувнаш хиннав валарех кхарий хьесане къилбаш бомбаш еттарах хиннараш дІадоахача.

Юрта юкъе гІолла йодар сон гамажа бутІа йоалла йорга. Цу дІа халуш бар хурай баккха США фегарча тІема ниай эмблема тІалатта самолета тькаш, кабина фонарь, самолета цІеста гарташ, цхьа релеш, электромоторащ. ХьалхагІа ноаршал а хьатта, шорддацарчунга, корта яІаІбеннача вьетнамцага хаьттар аз:

— Мича хьу Іа ер тишз аьшк, воккха саг?

Гачажа бутІаш юха а соццаь, [illegible] бІарахьежар из.

— Мичара дена тиша аьшк да ер, дукха вахарг? Маьхера бедда ха йий ер. Студентий лабораторешта цул приборащ кийчъергья яхарех-м.

Сона бІаргадайнача «тишача аьшккарча» къаьст-къаьстача деталех, полупроводникех, конденсаторех электроприбораши радиоприбораши яра шийза шийаб студенташа», Фам Зуй Хьена кулгаш а деш.

Фам Зуй Хьена кІи дика йоаз зенитчикашта. Цхьа бус зенитни батарейя заьттача доалахарча юртара мотоциклаш Іилмахо волча вахавир ао сар. Цо физикагара дийхад йоккхий топаш хьежача станцена ремонт ярa новкъостал делга. Цу хана батарее радиотехника хьакхехьарча специалиста хала чов яь хиннай. Чехка баргъкаш тІа а дийха, шийна лоаш йолц инструменташ хьа а цІица, эпсарча цхьаьна цига вахав из. Фатера лампа сердалагІа станце болх вІаштІехьбаьккхаб цо. Іурра сигала гучаьнвай «Ф-4» яха тхьо американски истребитель - бомбардировщик. Зенитчикашта нийса хьежаеш еттарца цхьа «фантом» йохаь чуйтай, цхьаькха чІоагІа толхаьй. Цу фегарча тІема дагалоацана салташа шоай хьаьша Фам Зуй Хьена совгІата деннад йохаь чуйттача самолета гартех дов тІоаргадидт. Цун ногІар тІа йогана йоаьун дьа: «Новкъета Хьена — Іилмахочоа, къахьегахочоа, тІемахочоа. Зенитчикашкара...».

Іилман болх дагара йолаш вац Фам Зуй Хьен.

— Атомни электростанцеш хьалъяра проблемаш дагайоахкаш ва со,— йоах цо.

— Уж хьалье доалургда тхо американски агрессораш эшайбачул тІехьагІа. Тхона дика хов фера санна дукха электроэнерги ца хилча социализми коммунизм хьалъе йиш доацилга.

...Цу тамашерча сатацара къаста веза за хьаотт. Балза тІа а къовсаме а эшыьета Хьена йоккха ца шалилга сайна чега тІара лоаш хилар дІагаьл аз. СихагІа кхоачашхилда цунча дага доахкараш!

Анатолий ЖЕМАЕВ, АПН собкор.

Ханой.
Телефонаца.

ЛАДУВГІА, ХЬАЖА

РАДИО

1 февраль. Ера: 8.25 — Колчановский Эдуарда илленш; 3.45 — «НАТО керттера ниэ ба Малхбузен германски милитаризм» яха беседа (нохчий меттала); 16.00 — Къона тІехье (нохчий меттала); 16.30 — Литературни передача (гІалгІай меттала); 17.00 — Юрта боахама къахьегамхошта дола концерт; 17.30 — Вай индустриальни мохк (гІалгІай меттала); 17.46 — Пашнин айна. «Редкие шерашка парти бачьан долаш лоттабаь къовсам» яха беседа (гІалгІай меттала).

2 февраль. ПІаьраска: 8.25 — Вуевский. Украински Сюита; 8.45 — Къона тІехье (гІалгІай меттала); 16.05 — Концерт; 17.30 — Бокхам мишта лелабе беза ата шаш бола школа; 17.50 — Къамаьл ду радио общественни редакце.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 февраль. Ера: 17.00 — Киноякъьбара клубе 18.05 — Телевизионни кердадараш (гІалгІайн эрсийн меттала); 18.25 — «Городе самом нахьчай яха художественни фильм; 19.45 — Берашта дола фильм. Фаьлги (гІалгІай меттала доаккх); 20.20— И. Шток. «Къона йоІ» яха эрсий драма Къилбаседа-ХІирий республиканске театра спектакль.

2 февраль. ПІаьраска: 17.00 — Телевизионни кердадараш (Ц. Т.); 17.15 — В. Тендряков. «Короткое замыкание» яха телеспектакла премьера. (Ц. Т.); 18.00 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала); 18.15 — Пятилетке — кхачархоши дахнар (гІалгІай меттала); 18.30 — Киножурнал. 18.40 — Телевизионни кердадараш; 18.50 — Телевизионни кердадарий специвыпуск (нохчий меттала доаккх). 19.00 — Оперетта актриса, Республика заслуженни артистка Шишга Татьяний творчески сайре (Ц. Т.); 20.00 — «Гитара кара йола йоІ» яха художественни фильм; 21.15 — «Эфире-къонала». Комсомола 50 шу дизарга. Вай заманхо! Турнелех — комсомольцех йола очерк; 22.15 — Старт хилале хьалха. Гренобле дІахьоргдоача Олимпийски ловзарашта накъаддоахаш (Ц. Т.).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-38; редактора зам.—3-39-11; белхахочча секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмойн отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-38; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05022. Заказ № 419.